

ČASOPIS ZA PČELARSTVO

PČELAR

GODINA CX. BROJ 6. JUN 2007.

VELIKA AKCIJA SPOS-a!
NABAVITE APIGUARD® PO POVLAŠĆENOJ
CENI I UŠTEDITE 350 000 EVRA!

ODRŽAN PRVI KONGRES
BALKANSKE PČELARSKE
FEDERACIJE

"Balkan Ari Yol İstiricisi"
Balkan Beekeeper

50000 PČELARA
ZA OČUVANJE
PRIRODE U SRBIJI

Часопис за пчеларство ПЧЕЛАР

Savez pčelarskih organizacija Srbije

Molerova br. 13, 11000 Beograd, 011/2458-640, 064/40-191-63
spos@sezampro.yu, www.spos.info, casopis-PCELAR@yahooroups.com

APISLAVIA

APIMONDIA
Foundation

The Magazine of Serbian Beekeeping BEEKEEPER

The Beekeeping Association of Serbia, Serbia, 11000 Belgrade, 13 Molerova St.

Predsednik SPOS-a

Dipl. ing. Živoslav Stojanović

Ul. Milana Martinovića Metalca br. 4, 24413 Palić
024/753-771, 063/510-598, zobrad@yunord.net

Glavni i odgovorni urednik

Dr med. Rodoljub Živadinović

Ul. Stojana Janićijevića br. 12, 18210 Žitkovac
018/846-734, 063/860-8510
rodoljubz@nadlanu.com

Izdavački savet

Prof. dr Jovan Kulinčević (predsednik)

Prof. dr Bosiljka Đuričić, Prof. dr Zoran Stanimirović,
Prof. dr Desimir Jevtić, Prof. dr Slobodan Miloradović,
Prof. dr Miloje Brajković, Jovo Kantar, Žarko Živanović

Redakcija

(po azbučnom redu prvog slova prezimena)

Domaći članovi redakcije

Dipl. novinar Milanka Vorgić (Novi Sad),

Dragutin Gajić (Veliko Gradište), Milan Jovanović (Trstenik),

Ratko Joković (Lučani), Branislav Karleuša (Beograd),

Dejan Kreculj (Kovin), Milan S. Matejić (Vlaški Do),

Ing. Robert Past (Novi Sad), Rajko Pejanović (Šabac),

Milutin Petrović (Kragujevac),

Dr sci. vet. med. Nada Plavša (Novi Sad),

Dr Slavomir Popović (Beograd), Vladimir Hunjadi (Petrovaradin)

Strani članovi redakcije

Vladimir Auguštin (Metlika, Slovenija), Borisav Brnjada (Bar, Crna Gora), Ferid Velagić (Tuzla, Bosna i Hercegovina),

Amir Demirović (Sanski Most, Bosna i Hercegovina),

Milan Isidorović (Sutomore, Crna Gora), Dr med. Stipan Kovačić (Darda, Hrvatska), Branko Končar (Kozarac, Bosna i Hercegovina),

Mr sci. Goran Mirjanić (Gradiška, Bosna i Hercegovina), Aleksandar Mihajlović (Skoplje, Makedonija), Franc Prezelj (Kamnik, Slovenija),

Doc. dr sci. Zlatko Puškadija (Osijek, Hrvatska),

Milorad Čeko (Banja Luka, Bosna i Hercegovina),

Dr vet. med. Irena Džimrevska (Skoplje, Makedonija),

Franc Šivic (Ljubljana, Slovenija)

Članstvo u SPOS-u

Članstvo u Savezu pčelarskih organizacija Srbije ostvaruje se preko društava pčelara po slobodnom izboru. Članarinu u 2007. godini za članove pčelarskih organizacija iz Srbije iznosi 1 100 dinara, iz Republike Srpske 28,8 KM, iz Federacije BiH 40,5 KM, iz Hrvatske 228 kuna, iz Slovenije 5 273 tolara, za pčelare iz Crne Gore, Makedonije i ostalih inostranih zemalja gde se časopis šalje običnom poštom 32 evra, a gde se šalje avionom 40 evra. Članstvo podrazumeva dobijanje 12 brojeva časopisa Pčelar.

Račun SPOS-a:

160 – 17806 – 08

Saradnja sa časopisom

Rukopisi i fotografije se ne vraćaju. Redakcija zadržava pravo redigovanja tekstova. Za sadržaj tekstova odgovaraju autori, a za sadržaj oglasa oglašivači. Listovi koji preuzimaju radove iz časopisa Pčelar dužni su da jasno navedu izvor informacija.

Istoriјa časopisa

Prvi ilustrovani časopis za pčelare štampan je 1883. godine u Beogradu pod imenom „Pčela“. Potom je štampan „Srpski pčelar“ 1. oktobra 1896. godine u Sremskim Karlovcima. Od 1899. godine nastavlja da ga izdaje Srpska pčelarska zadruga u Rumi. „Pčelar“, organ Srpskog pčelarskog društva, izlazi od 1. januara 1898. godine u Beogradu. Januara 1934. godine spojili su se „Pčelar“ i „Srpski pčelar“ i od tada izlaze pod nazivom „Pčelar“.

Ukazom predsednika SFRJ „Pčelar“ je 1973. godine odlikovan Ordenom zasluga za narod sa srebrnim zracima za izvanredne zasluge, popularisanje i unapređenje pčelarstva, a Kulturno-prosvetna zajednica Srbije dodelila mu je 1984. godine Vukovu nagradu za rad u razvoju kulture u Srbiji.

Tiraž: 14 500. Štampa: Kolor pres – Lapovo, tel. 034/853-715, 853-560, kolorpres@ptt.yu

Fotografija
na naslovnoj strani:
Prvi kongres Balkanske
pčelarske federacije
u Istanbulu

Foto:

Živoslav Stojanović,
Palić

**Ko ne zna, neka uči čitajući Pčelar.
Ko zna, neka uživa u obnavljanju gradiva.
Ko zna bolje, neka to i napiše.**

Rodoljub Živadinović	
NABAVITE LEK	
PROTIV VAROE APIGARD	
PO POVLAŠĆENOJ CENI	244
Rajko Pejanović	
PISMO PČELARIMA ZA JUN	247
Milan Jovanović	
HVATANJE MATICA RUKOM	253
Dejan Kreculj	
APIMETEOROLOŠKA PROGNOZA	
ZA JUN	255
Ivan Jurković	
DA VRCANJE MEDA POSTANE	
PRAVO ZADOVOLJSTVO	256
Jovan Kulinčević	
OPTIMIZACIJA DOBIJANJA	
MATIČNOG MLEČA	258
Veroljub Umeljić	
ZBRINJAVANJE PRIRODNIH ROJEVA	260
Milan Ćirović	
PROGNOZIRANJE MEDENJA LIPE	265
Živoslav Stojanović	
IZVEŠTAJ SA KONGRESA	
BALKANSKE PČELARSKE	
FEDERACIJE	267
Milan Jovanović	
ČUDESNI MUMIO	270
Petar Ž. Đergović	
100 GODINA OD ROĐENJA	
AKADEMIKA I PROFESORA DOKTORA	
SVETISLAVA ŽIVOJINOVIĆA	272
REPORTAŽE	273
SKUPOVI	274

Izdvajamo iz sadržaja

Rajko Pejanović

PISMO PČELARIMA

ZA JUN

247

Pročitajte jedan od najboljih tekstova o praktičnom pčelarenju u ovoj godini i krenite na pčelinjak da primenite naučeno

Milan Jovanović

HVATANJE MATICA RUKOM

253

Koliko puta ste hteli da uhvatite maticu rukom, a niste smeli. Naučite kako da to ubuduće činite bezbedno bez rizika po matice

Jovan Kulinčević

OPTIMIZACIJA DOBIJANJA MATIČNOG MLEČA

258

Naučite kako je moguće dobiti i do 10 kilograma mleča po jednom pčelinjem društvu

Milan Ćirović

PROGNOZIRANJE MEDENJA LIPE

265

Lipa je jedna od najnesigurnijih pčelinjih paša. Zato bi bilo od pre-sudnog značaja poznavanje načina za prognoziranje njenog medenja. Prezentujemo vam jedno rešenje koje možete da isprobate još ove godine, bez ulaganja većih sredstava

Živoslav Stojanović

IZVEŠTAJ SA KONGRESA BALKANSKE PČELARSKE FEDERACIJE

267

Nedavno je u Istanbulu održan Prvi kongres Balkanske pčelarske federacije. Naša delegacija je posetila kongres i upoznala se sa dostignućima u pčelarstvu ovog regionala. Za vas su pripremili izveštaj

Reč urednika

Zadovoljstvo mi je da vam u ovom broju prezentujem nekoliko lepih vesti. Na inicijativu čitalaca, a uz svesrdnu podršku redakcije i urednika časopisa Pčelar i Izvršnog odbora SPOS-a, priveden je kraju kapitalni projekat prebacivanja SVIH brojeva časopisa Pčelar izašlih od 1898. do 2005. godine u digitalni oblik. Tako se časopis Pčelar preselio na svega par DVD diskova. Za koji dan će se znati da li će to biti 3 ili 4 diska. Šta to znači u praksi? Svi koji imaju kompjuter, moći će da u njemu imaju kompletну bazu svih ikada izašlih časopisa i da ih pogledaju ili odštampaju kad god žele! Pored časopisa Pčelar, urađena je i digitalizacija i danas izvanrednih časopisa Napredno pčelarstvo i Jugoslovensko pčelarstvo. Projekat je koštao SPOS nešto više od 3 000 evra, što je zaista ništa u odnosu na ono što su pčelari dobili. Uskoro će biti rešeno i pitanje distribucije, ali je izvesno da će sadržaj diskova biti besplatan, eventualno će se platiti samo njihovo narezivanje, o čemu ćete biti uskoro obavešteni. A sve to će moći da se besplatno pogleda i na internetu! Sve u čast velikog jubileja: 110 godina SPOS-a i izlaženja časopisa Pčelar!

Putem interneta odmah možete pogledati do sada digitalizovane časopise Pčelar – trenutno nisu skenirani samo broevi od 1903 – 1920. godine (www.digital.nbs.bg.ac.yu/novine/pcelar) i sve brojeve legendarnih časopisa Jugoslovensko i Napredno pčelarstvo (www.digital.nbs.bg.ac.yu/novine/jugoslovensko-napredno-pcelarstvo), a ovim stranicama može se pristupiti i preko sajta SPOS-a (www.spos.info). Data je i mogućnost izbora menija na srpskom (ćirilica i latinica) i engleskom jeziku.

Pošto 2006. godina nije obuhvaćena digitalizacijom, neke od tekstova iz te godine možete pogledati na internet sajtu – novoj internet prezentaciji časopisa Pčelar: www.poljoberza.net/pcelar.aspx. Ostale tekstove iz te i ove godine čitaoci će morati da nađu u samom časopisu putem preplate (ili da sačekaju novu digitalizaciju kroz nekih novih 110 godina – šala urednika).

Nastup Pčelara na inostranom tržištu

Mislim da je ovo i pravi trenutak da vas izvestim o marketinškom nastupu Pčelara na tržištu bivših jugoslovenskih republika koji smo započeli prošle godine. Bilans je sledeći. Uporedište stanje broja pretplatnika iz vremena kada je Jugoslavija bila naša zajednička država i kada je razmena časopisa između republika bila sasvim normalna pojava, sa stanjem od prošle i ove godine.

Godina	Bosna i Hercegovina	Hrvatska	Slovenija	Ukupno
1989	350	140	18	508
2006	535	11	0	546
2007	1083	285	179	1547

Kao što i sami vidite iz tabele, pokazalo se da je moja ideja (iz programa za uređivanje časopisa) o marketinškom nastupu na tržištu bivših jugoslovenskih republika bila više nego opravdana. Čak je broj pretplatnika više od tri puta veći nego u „najsrćenija“ vremena. U nadimnim godinama možemo da očekujemo još veći broj pretplatnika, jer su ocene Pčelara veoma dobre.

Stoji primedba o izvesnom kašnjenju časopisa za Federaciju BiH, Hrvatsku i Sloveniju, ali to je, za sada, teško rešivo. Trudićemo se da u predstojećem letnjem periodu i tu primedbu otklonimo, jer očekujem da tada časopis počne da izlazi malo ranije, pošto leti nema informacija koje moramo da čekamo do pred samom izlaženju časopisa.

Treba napomenuti da je zbog štampanja Pčelara i na latinici naš časopis dobio i dosta novih čitalaca u Srbiji, pre svega u Vojvodini, a to su uglavnom oni naši sugrađani koji sa teškoćom čitaju ćirilicu, i zato do sada nisu čitali Pčelar. Iako je teško proceniti koliko ih je, pošto su mnogi sa ćiriličnog prešli na latinični Pčelar, najskromnije procenjujem da ih ima

najmanje 200 (jer latinični Pčelar u Srbiji ukupno prima 677 pčelara).

Važno je reći i to da je prihodom od novih preplatnika u potpunosti pokriven rashod za marketinške aktivnosti tokom prošle godine (štampanje besplatnih pilot brojeva, oglasi itd), te da je, prema knjigovodi SPOS-a, konačni bilans prihoda 310 954 dinara samo u prvoj godini nastupa, dok će naredne godine za isti broj preplatnika biti značajno veći (više od duplo), pošto neće biti ulaznih troškova marketinga. Ovde uopšte nisu uračunati novi preplatnici na latinično izdanje Pčelara u Srbiji, jer je, kako rekoh, teško proceniti koliko ih tačno ima.

Mislim da smo napravili dobar posao. Čitaoци u bivšim jugoslovenskim republikama dobili su časopis koji im se očigledno dopada i to po veoma niskoj ceni za njihove prilike, a SPOS je dobio dodatni izvor prihoda iz kojih može da finansira proširenje svojih aktivnosti.

Moram da kažem da je zbog uvođenja međunarodne poštarine za Crnu Goru u poslednji čas (te sledstvene nemogućnosti da u kratkom periodu nađemo zastupnika), broj preplatnika u toj državi pao sa 195 na 95, a da se u Makedoniji povećao sa 33 na 52. Inače, ukupan broj čitalaca Pčelara iz Srbije u ovoj godini je 11 920, a ukupan broj svih onih koji su se preplatili na Pčelar (iz bilo koje zemlje sveta) je 13 640. Zato se danas možemo pohvaliti tiražom časopisa Pčelar od čak 14 500 primera-ka!

Strategija SPOS-a

Ovih dana dogodilo se još nešto veoma važno za sve pčelare Srbije. Na prethodnom sastanku, Izvršni odbor me je zadužio kao Koordinatora SPOS-a za saradnju sa državnim organima, da sačinim program zahteva SPOS-a prema nadležnim Ministarstvima sa ponuđenim rešenjima naših svakodnevnih problema. To sam i učinio, a Izvršni odbor ga je usvojio sa manjim izmenama i dopunama. Sada se konačno zna šta je cilj SPOS-a i sa kojom platformom nastupa pred nadležnim institucijama. To je izuzetno važan napredak od presud-

nog značaja za budućnost pčelarstva. Iako je bilo logično da je ovaj dokument već odavno trebao da postoji, njega nije bilo do ovog saziva Izvršnog odbora. Nepostojanje takve strategije dovelo nas je u vrlo nezavidnu situaciju, ali se iskreno nadam da će se u najskorijej buđućnosti mnogo toga promeniti na bolje.

Dokument definiše najveće probleme i nudi adekvatna rešenja za problem falsifikovanja meda, svodenje zahteva za pčelarske prostорije u domaćinstvu u realne i primenljive okvire, subvencija i podsticajnih sredstava za pčelarstvo, prskanja poljoprivrednih kultura u cvetu, veterinarske zaštite pčela, pašarine, odgajanja matica, registraciju pčelinjaka, registraciju pčelarskih vozila, učešće u izradi Zakona o stočarstvu i, što je verovatno najvažnije, rešavanje tržišnog statusa pčelara na povoljan način, jer je danas za legalnu prodaju meda potrebljano mnogo više nego u većini evropskih zemalja.

Za ovu poslednju tačku dobio sam i oficijelnu saglasnost Milana Studena, savetnika za veterinarsko-sanitarne i higijenske uslove objekata za proizvodnju hrane u Ministarstvu poljoprivrede.

Preostaje da dobijemo saglasnost Ministarstva finansijsa, što bi zaista dovelo pčelare u mnogo povoljniji položaj na tržištu. Ponuđena rešenja su lako primenljiva i nisu preskupa za državu, te očekujem njihovo usvajanje u skorijem periodu.

Zbog političke situacije u zemlji, još uvek nije održan dogovoren sastanak u Ministarstvu poljoprivrede, ali ga očekujemo u najskorije vreme.

Nabavka Apigarda po povlašćenoj ceni za članove SPOS-a

Četvrta dobra vest tiče se nabavke engleskog leka protiv varoe (Apiguard) po povlašćenoj ceni za članove SPOS-a, čime pčelari mogu da uštede čak 350 000 evra! Detalje o tome možete pročitati u posebnom tekstu. Srbija se tom akcijom svog nacionalnog Saveza svrstala u najnaprednije pčelarske zemlje Evrope!

STARE BROJEVE ČASOPISA POGLEDAJTE NA INTERNETU:

PČELAR: www.digital.nbs.bg.ac.yu/novine/pcelar

JUGOSLOVENSKO I NAPREDNO PČELARSTVO:

www.digital.nbs.bg.ac.yu/novine/jugoslovensko-napredno-pcelarstvo

Neke od tekstova iz 2006. možete pogledati na: www.poljoberza.net/pcelar.aspx.

NABAVITE LEK PROTIV VAROE APIGUARD PO POVLAŠĆENOJ CENI

Dr med. Rodoljub Živadinović
Koordinator SPOS-a

VELIKA AKCIJA SPOS-a! UŠTEDITE 350 000 EVRA

U proteklom periodu vašem uredniku časopisa Pčelar javlja se veliki broj čitalaca sa jednim pitanjem: Kako, gde i po kojoj ceni se može nabaviti novi lek protiv varoe Apigard (Apiguard) o kojem je Pčelar detaljno pisao u aprili ove godine?

Naravno, većini je bio skup, jer na tržištu košta uglavnom između 200 i 250 dinara po kutiji (pašteti), a pošto su za jednu pčelinju zajednicu neophodne dve paštete, tretman jedne zajednice košta od 400 do 500 dinara. Najniža cena, koja se može naći u svega par veterinarskih apoteka u Srbiji je 180 dinara, što tretman jedne zajednice svodi na 360 dinara, ali ovaj lek po tim cenama nije dostupan svima. Zato sam, kao Koordinator SPOS-a, otiašao do firme koja uvozi Apigard, i pokrenuo pregovore da pristanu na zajednički projekat sa SPOS-om o organizovanju nabavci ovog leka, ali da idu sa minimalnom zaradom, kako bi lek učinili dostupnijim pčelarima. Nakon više razgo-

vora i različitih mogućih rešenja, saglasili smo se da se cena leka spusti sa 180 na 140 dinara po pašteti sa porezom, što tretman jedne košnice svodi na svega 280 dinara, i dovodi do uštede od najmanje jednog evra po košnici! Pošto članovi SPOS-a imaju oko 350 000 košnica, to ušteda može biti upravo 350 000 evra. Za pčelare kojima Apigard nije dostupan po toj najnižoj ceni od 180 dinara, uštede su i mnogo veće od jednog evra po košnici.

Ovom akcijom svog nacionalnog Saveza Srbija se svrstala u najnaprednije pčelarske zemlje Evrope!

Projekat SPOS-a

Na poslednjem sastanku, Izvršni odbor SPOS-a je doneo odluku o podršci ovoj ideji i pokretanju projekta na nivou Srbije pod imenom „Početak organske proizvodnje meda u Srbiji“. Ovaj projekat predstavljaće primarni

Poziv Izvršnog odbora SPOS-a predsednicima društava i udruženja pčelara

Pozivamo sva društva i udruženja pčelara u Srbiji da podrže projekat SPOS-a „Početak organske proizvodnje meda u Srbiji“ i da pravovremenim reagovanjem nabave svojim zainteresovanim članovima Apigard po povlašćenoj ceni.

pokušaj da se pčelarima ukaže na potrebu tretiranja pčelinjih zajednica protiv varoe sredstvima koja ne zagađuju med i ostale pčelinje proizvode. To višegodišnje principijelno opределjenje SPOS-a sada je došlo u fazu kada se može i masovno primeniti u pčelarskoj praksi, jer su se pojavili dovoljno efikasni lekovi protiv varoe, a koji zadovoljavaju ovaj osnovni kriterijum savremenog pčelarstva. Jedini problem ostaju satne osnove koje u sebi verovatno sadrže izvesne, možda i nedozvoljene količine sredstava koje smo do sada koristili protiv varoe. Iako organska proizvodnja predstavlja mnogo više od pukog korišćenja sredstava koji ne zagađuju pčelinje proizvode, SPOS smatra da je ovaj projekat dobar početak i da predstavlja prvu ozbiljnu smernicu pčelarima za tretiranje svih pčelinjih bolesti takvim preparatima i u konvencionalnom pčelarenju, što je svakako imperativ budućnosti.

Na svom gostovanju u Srbiji prošle godine, dr Antonio Nanetti, član Evropske radne grupe za integralnu borbu protiv varoe koja trenutno okuplja 38 najvećih svetskih naučnika u oblasti pčelarstva, izneo je stav te grupe da je danas pčelarima za borbu protiv varoe dovoljan neki efikasan preparat na bazi timola tokom leta (u našim uslovima, to je period jul-avgust) i oksalna kiselina zimi, kada nema lebla. U Srbiji danas na bazi timola postoji registrovan samo jedan lek (Apigard) i SPOS se ovim projektom potrudio da ga učini dostupnijim pčelarima.

Postupak nabavke leka

Izvršni odbor SPOS-a našao je rešenje za nabavku leka i poziva rukovodstva svih društava pčelara u Srbiji da podrže pomenuti projekat po uputstvima u ovom tekstu i obezbede svojim članovima Apigard po povlašćenoj ceni. Društva treba da organizuju prijem donacija od svojih članova kao podršku projektu „Početak organske proizvodnje meda u Srbiji“. Svaki zainteresovani član izvršio bi **uplatu donacije** na žiro-račun svog lokalnog društva pčelara u odgovarajućem iznosu. Iznos donacije dobija se množenjem broja potrebnih kutija Apigarda sa 140 dinara. Rok za upлатu donacije je 30. jun 2007. godine. Već 2. jula 2007. bi društva pčelara prebacila potrebna sredstva uvozniku Apigarda, a on bi između 4. i 14. jula (po dogовору sa svakim društвом) izvršio

besplatnu isporuku svakom opštinskom mestu u Srbiji, na adresu lokalnog društva pčelara. Za svako eventualno opravданo probijanje ovih rokova, morate se posebno dogovoriti sa uvoznikom (Firma ZOOLEK, Slobodan Radicević i Petar Vujić, 011/344-13-47, 011/24-32-448, zoolek@infosky.net).

Potrebni podaci za uplatu

„ZOOLEK“ D.O.O. Beograd

ul. Hadži Prodanova 8

Žiro-račun: 205 – 3935 – 20

sa obaveznim pozivom na broj:

610003 – _____ (PIB uplatioca)

Napomena: Dva dana nakon uplate pozovite ZOOLEK (011/344-13-47, 011/24-32-448) da se dogovorite oko termina i mesta isporuke leka.

Obaveze društava pčelara

Društvo pčelara će ODMAH po priјemu leka organizovati besplatnu raspodelu pčelari- ma koji su donirali ovaj projekat, kako se ne bi zakasnilo sa početkom tretmana. Društvo pčelara je dužno da odmah nakon uplate uvozni- ku Apigarda javi SPOS-u broj kupljenih kutija leka (011/2458-640 ili pismeno), što je jedina njegova obaveza prema SPOS-u po ovom pro- jektu. SPOS se u potpunosti odrice bilo kakve materijalne koristi zbog posredovanja i sve troškove po ovom projektu samostalno će po- kriti.

UPUTSTVO ZA KORIŠĆENJE LEKA APIGARD PROTIV VAROE

Apigard je timol u gelu, upakovani u alumi- niumske kutije nalik paštetama. Za jednu ko- šnicu potrebne su dve paštete.

Između 15. jula i 1. avgusta košnice treba srediti onako kako će zimovati. Kod DB ko- šnica može se ostaviti maksimalno jedan polu- nastavak. Svi otvori na košnicama se potpuno zatvore, kao i sve mreže i ventilacije. Ostavlja se samo glavno leto (oko 15 cm širine i do 1 cm visine).

Tretman je najbolje započeti između 15. i 20. jula ako nema intenzivne paše. Kutija (pa- šeta) Apigarda se stavlja na satonoše vršnog nastavka. Pre stavljanja se skine folija. Treba

obezbediti da iznad paštete postoji najmanje 1 cm slobodnog prostora da pčele mogu da ulaze u kutiju i raznose lek. Ako tog prostora nema zbog takve konstrukcije poklopne daske, pa se poklopna daska „lepi“ za paštetu, taj problem se mora rešiti na jedan od mogućih načina: 1) Ako imate Milerovu hranilicu, okrenite je naopako i u dobijeni prostor stavite kutiju Apigarda; 2) Na vrh košnice ispod poklopne daske stavite prazan polunastavak i u njemu kutiju Apigarda; 3) Napravite drveni okvir veličine nastavka, a visine 2 cm, i stavite ga između vršnog nastavka i poklopne daske, a u dobijeni prostor stavite kutiju Apigarda; 4) U jedan od centralnih ramova u vršnom nastavku ugradite usku i dugu plastičnu ili lime-nu posudu ispod satonoše i u nju rasporedite sadržinu kutije Apigarda (pogodno za AŽ ko-šnice).

Nakon 2,5 nedelje idite na pčelinjak i po-red stare kutije Apigarda dodajte drugu, novu kutiju. Nakon 3 nedelje od dodavanja druge kutije tretman se smatra završenim.

Ostale važne napomene oko upotrebe leka možete naći u uputstvu koje dolazi sa lekom i u Pčelaru za april ove godine.

**UPOZORENJE: LEK ĆE POKAZATI
VISOKU EFIKASNOST SAMO AKO
STROGO ISPOŠTUJETE
OVO UPUTSTVO!!!**

**Nepoštovanje bilo koje od preporuka
može da umanji efikasnost!**

VEĆ OSTVARENI PROJEKTI NABAVKE APIGARDA

Tokom 2006. godine, Apigard je organizovano nabavilo Društvo pčelara iz **Svrljiga**, potpuno besplatno za svoje članove, zahvaljujući donaciji Opštine Svr-ljig.

Tokom 2007. godine Apigard je organizovano nabavilo Društvo pčelara iz **Aleksinca** za 80% košnica svih članova Društva, potpuno besplatno, zahvaljujući donaciji Fonda za razvoj poljoprivrede opštine Aleksinac.

Tokom 2007. godine Apigard je organizovano nabavila i **Republika Crna Go-ra** za sve zainteresovane pčelare, članove njihovog Saveza, s tim što pčelari po košnici plaćaju učešće od samo 1,5 evra.

POZIV IZVRŠNOG ODBORA SPOS-a PČELARIMA ZA NABAVKU KNJIGA O PČELINJIM PROIZVODIMA

IO SPOS-a poziva pčelare da nabave vrhunske knjige o apiterapiji iz edicije prof. dr Milanke Erski Biljić pod povoljnijim uslovima nego na tržištu. Profesorka Erski vam nudi svoje knjige o **matičnom mleču** (protivvrednost 10 evra) i o **polenu i pergi** (protivvrednost 20 evra). Knjige su jedinstvene u svetu i nude vam najnovija naučna istraživanja o pčelinjim proizvodima.

Profesorka Erski priprema i poslednju knjigu iz ove edicije, ovoga puta o **medu**, koja će imati 630 strana formata B5. Svaki pojedinac ili društvo pčelara koji naruče po 20 knjiga o mleču ili po 10 o polenu, dobiće na poklon primerak knjige o medu, koja će po izlasku iz štampe imati cenu od 50 evra.

Kontakt telefoni za naručivanje:
(011) 3223-248, (063) 244-717

PISMO PČELARIMA ZA JUN

Rajko Pejanović

UL. Avrama Vinavera br. 12/6
15000 Šabac
(015) 342-530
(064) 404-7968

Fotografije: Petar Pejanović

Dugi junske dani, sa najviše sati za fotosintezu, toplijim vremenom i obiljem vlage u zemljištu, pogoduju maksimalnoj ekspanziji razvoja biljnog sveta. Tada cvetaju važne medonoše: bagremac, svilenica (divlji duvan), granhorica, kupina, malina, livade i lipa.

I pčelinja zajednica početkom meseca dostiže maksimum razvoja i brojčane snage (prosečno do 45 000 jedinki prema profesoru Kulinčeviću). Postizanje razvojnog maksimuma označava kraj trećeg perioda u godišnjem ciklusu razvoja, nazvanog periodom stvaranja viška pčela (tokom maja u našim uslovima). Taj „višak“ pčela je neophodan da bi se zajednica razmnožila baš u junu, kada su prirodni uslovi za to najpovoljniji. U procesu rojidebe staro pčelinje društvo se deli i od njega nastaju 3–4 nove mlade zajednice, a započinje četvrti razvojni period prema Lebedevu (više o periodima razvoja u Pčelaru br. 1/2007).

U junu se na pčelinjaku obavljaju tri velike grupe poslova: vrca bagremov med, umnožavaju društva i vrši priprema za korišćenje letnjih paša.

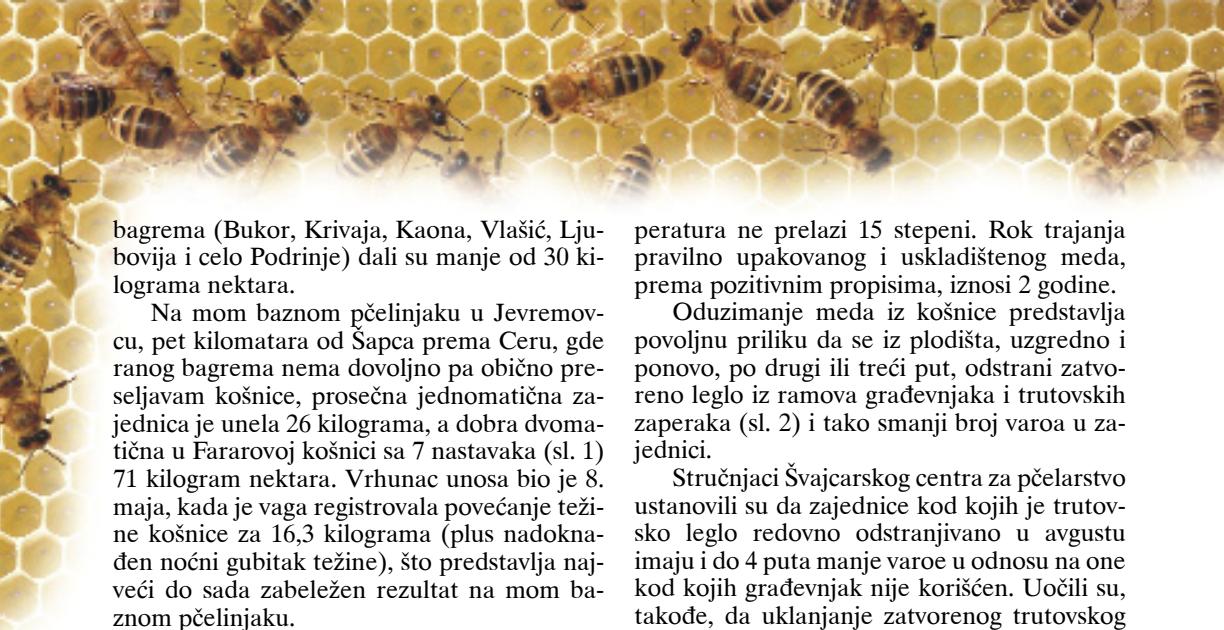
Bagrem je ove godine počeo cvetati rano, već od polovine aprila. U okolini Šapca, na obroncima Cera u selu Volujcu, zabeleo je šesnaestog aprila, a pčele su ga počele posećivati osamnaestog. Niske noćne temperature, ponadne sa slabim jutarnjim mrazevima, usporile su cvetanje, pa su prvi unosi registrovani tek poslednjih dana aprila.

Ocene prinosa su, kao i uvek, različite. Kao i prošle godine, više su zadovoljni pčelari čije su zajednice koristile rani bagrem. Tako je, primera radi, šabački pčelar Miloško Mitrović, na poznatoj lokaciji Culjković–Radovašnica, kod jake jednomatične zajednice na va-

gi imao ukupan unos od 35 kilograma. Tradicionalno dobri lokaliteti srednjeg i poznjeg

Slika 1

bagrema (Bukor, Krivaja, Kaona, Vlašić, Ljubovija i celo Podrinje) dali su manje od 30 kilograma nektara.

Na mom baznom pčelinjaku u Jevremovcu, pet kilometara od Šapca prema Ceru, gde ranog bagrema nema dovoljno pa obično pre seljavam košnice, prosečna jednomočićna zajednica je unela 26 kilograma, a dobra dvomatična u Fararovoj košnici sa 7 nastavaka (sl. 1) 71 kilogram nektara. Vrhunac unosa bio je 8. maja, kada je vaga registrovala povećanje težine košnice za 16,3 kilograma (plus nadoknaden nočni gubitak težine), što predstavlja najveći do sada zabeležen rezultat na mom baznom pčelinjaku.

Oduzimanje meda

Sazrevanje meda je bilo usporeno usled čestih kiša i visoke vlažnosti vazduha u periodu po prestanku bagremove paše. Tome je do prineo i stalani unos novih količina nektara sa bagremca, maline, kupine i ostalog bilja, zbog kojeg su košnice otežale za novih 7–8 kilograma, pa će i ove godine vrcanje uslediti početkom juna.

Med se, po pravilu, vrca tek kad su ramovi potpuno zatvoreni. Takav med je zreo i ima potpunu gustinu i specifičnu težinu, pa sadržina staklene tegle od 720 ml teži tačno 1 kilogram.

Med vrcan iz ramova koji nisu potpuno poklopljeni ima veći procenat vode, pa zato i nedovoljnu gustinu i manju specifičnu težinu, a podložan je i kvarenju. Zreo med se pakuje u odgovarajuću ambalažu, odnosno posude od stakla, prohroma a za sada i od specijalnih vrsta plastike. Hermetički zatvorene posude sa medom skladište se u suvoj prostoriji čija tem-

Slika 2

peratura ne prelazi 15 stepeni. Rok trajanja pravilno upakovanih i uskladištenih meda, prema pozitivnim propisima, iznosi 2 godine.

Oduzimanje meda iz košnice predstavlja povoljniju priliku da se iz plodišta, uzgredno i ponovo, po drugi ili treći put, odstrani zatvoreno leglo iz ramova građevnjaka i trutovskih zaperaka (sl. 2) i tako smanji broj varoa u zajednici.

Stručnjaci Švajcarskog centra za pčelarstvo ustanovili su da zajednice kod kojih je trutovsko leglo redovno odstranjivano u avgustu imaju i do 4 puta manje varoe u odnosu na one kod kojih građevnjak nije korišćen. Uočili su, takođe, da uklanjanje zatvorenog trutovskog legla nema značajnije negativne efekte na prienos meda i razvoj društava (Beogradski Pčelar, br. 12/2006).

Pretapanjem trutovskog sača dobija se značajna količina prvoklasnog voska, koji nije opterećen reziduama i primesama parafina.

Ali, eksplotacija građevnjaka time nije iscrpljena. Jer, njihovim presovanjem, odmah po vađenju iz košnice, može se izdvojiti mleč kojim pčele hrane trutovske larve, kao i deo nektara koji se nalazi oko legla.

Od jednog građevnjaka veličine LR rama može se iscediti do pola litra tečnosti sladunjavog ukusa koja je po boji slična mleku (procediti je kroz gazu zbog odstranjenja varoe).

Pomešana sa šećernim sirupom ona predstavlja izvanrednu hranu za pčele. Poznato je da pčelari Slovenije ovaj postupak primenjuju unazad više decenija.

No, ni to nije sve. Naime, dr med. Milica Pejanović, koja je na našoj pčelarskoj farmi zadužena za spravljanje preparata iz oblasti apiterapije (sl. 3), podseća pčelare da se u stručnoj literaturi kao i na sajtovima na internetu mogu pročitati tekstovi svetskih eksperata u kojima se iznose naučna saznanja o blagotvornom dejstvu trutovskog mleča na ljudski organizam.

Način spravljanja i čuvanja preparata od meda i trutovskog mleča je jednostavan i dostupan svakom pčelaru.

Umnožavanje pčelinjih zajednica

Prva polovina juna predstavlja najbolji period za umnožavanje društava, jer dani su dugi i topli, pčelinja zajednica na vrhuncu snage, a ima dovoljno vremena i pčelinje paše da se

Slika 3

novonastale zajednice razviju i pripreme za zimovanje. Pčelari često potcenjuju junsку pašu. A ona je nekada, pre pojave bagrema, koji je u Evropu donet početkom XVII veka, a na naše prostore znatno kasnije, bila izuzetno cijenjena. Stari tekstovi, koji o njoj govore obično počinju rečima: „*Početkom meseca junija, kad krene paša*“.

U rojевom nagonu su, u ovo vreme, zajednice koje se razvijaju u prirodi, bez uticaja čoveka, kao i one na pčelinjacima gde nisu primjene mere za njegovo odlaganje. A rojibeno raspoloženje, nešto sporije, ali ipak sigurno, zahvata i ona društva kod kojih je demariranje ili neka druga mera primjenjena pravovremeno, pred pašu bagrema.

U prošlosti, kada se pčelarilo vrškarama i trmkama, pčelarstvo se zasnivalo na prirodnom rojenju. U jesen se uništavala prosečno polovina zajednica, kako bi se iz njih oduzeo med, a narednog proleća su se prazne košnice ponovo naseljavale prirodnim rojevinama. U savremenom pčelarstvu prirodno rojenje je nepoželjno i predstavlja, sa stanovišta pčelara, veliki problem.

Naćina umnožavanja broja pčelinjih zajednica ima mnogo. Većinu karakteriše oduzimanje dela legla i hrane sa pripadajućim pčelama ili samo dela pčela (paketni roj) i formiranje novog društva, takozvanog odvojka u drugoj, praznoj košnici, koji se neguje do jeseni, kako bi ojačao i spremno ušao u zimu. U pčelarskim knjigama se naglašava da je nega rojeva na pčelinjaku tokom leta stalni posao. U zajednici iz koje se uzima odvojak rojevi nagon se, po pravilu, potiskuje za duže vreme.

Tokom godina pčelarenja isprobao sam gotovo sve poznate načine veštačkog rojenja, da bih se uvek iznova vraćao jednom koji me fascinira svojom jednostavnosću i nadasve izuzetnom efikasnošću. On se izvanredno uklapa u postupak demariranja i predstavlja njegov logičan nastavak i uvod u (koliko je meni poznato) najbolju moguću pripremu pčelinje zajednice za korišćenje letnje paše. Zasnovan je na ideji formiranja nove zajednice u postojećem društvu, bez slabljenja njegove snage, pod istim krovom, na kojоj je nastao i poznati Peletov način udvostručavanja broja pčelinjih zajednica.

Na kraju paše bagrema, dok med sazревa, budi se rojevi nagon i u demariranoj zajednici. Oduzimanje meda je pravi trenutak da se on ponovo potisne. Radi toga, a i da bih istovremeno dobio roj, odnosno novu zajednicu, pri vraćanju izvrcanih ramova oduzimam iz plodišta (koje je na podnjači u jednom LR telu ispod matične rešetke) tri rama najstarijeg legla i jedan sa polenom, bez pčela, koje sam pretodstranio stresanjem da ne bih tražio maticu.

Pri tom, uzgred, odsečem zaperak zatvorenog trutovskog legla na Fararovom ramu (sl. 2) koji ima ulogu građevnjaka.

Na mesto oduzetih ramova postavljam prazne, mlade, nezalegane, tek izvrcane ramove iz medišta, pa tako izvršim neku vrstu ponovnog demariranja. Oduzete ramove, sa leglom i polenom, postavljam u treće telo (gorњi medišni nastavak) i priključim im još jedan sa medom. Ispod tog nastavka, odnosno između drugog i trećeg, postavljam drugu matičnu rešetku kroz koju će pčele ući i pokriti postavljeni leglo. Košnicu zatvaram i prelazim na sledeću. Čitav postupak traje do 5 minuta po zajednici.

Posle dan ili dva, odnosno kad stignem, roju dodajem mladu sparenu maticu iz oplodnja-

ka, u kavezu, čiji su otvori napunjeni šećernim testom, koju će pčele za 2–3 dana oslobođiti. Pri dodavanju matice zamenim matičnu rešetku pregradnom daskom koja ima zamrežen otvor proizvoljne veličine.

U nedostatku sparene matice može se postaviti zreo matičnjak, ali to je manje povoljna situacija, koja podseća na Peletov način, od koga se razlikuje zbog postavljanja druge matične rešetke.

Posle 12 dana prvi put pregledam formirani roj, da proverim jesu li pčele počele poklapati leglo mlade matice. U preko 90% slučajeva leglo se već poklapa, pa je pravi trenutak za završnu operaciju – umesto pregradne daske ponovo postavljam matičnu rešetku (sl. 4). Od tog momenta višak pčela iz osnovne zajednice, umesto da se izroji, nalazi sebi posao, prelazi u plodište mlade matice i opslužuje je.

Sada se mlada zajednica razvija najbržim mogućim tempom, mnogo brže i od prirodnog roja prvenca, jer ima svega u izobilju. Do kraja juna ovakav roj može imati i svih 8 ramova legla. Stara matica u donjem plodištu je, za to vreme, zaledla ona 4 novododata rama, pa i ona ima 8 ili 9 ramova pod legлом.

Smatram da je opisani način umnožavanja zajednica daleko ispred svih ostalih jer:

Slika 4

– obavlja se u najpovoljnijim prirodnim uslovima uz minimum angažovanja pčelara;

– brzo udvostručava broj zajednica na pčelinjaku;

– nisu potrebni dodatni nastavci i oprema, a roj u tom položaju može i zimovati;

– nove zajednice nije potrebno nositi na drugu lokaciju, negovati, čuvati od grabeži, hraniti i eventualno lečiti (krečno leglo);

– roj se formira bez slabljenja osnovne zajednice koja se neće rojiti;

– formiranje ovakvog roja pruža najbolje moguće uslove za testiranje vrednosti mlade matice, pa ako mlada zajednica zaostaje u razvoju, što se vrlo brzo uočava, jasno je da uzrok leži u nedovoljnom kvalitetu matice koja se u tom slučaju menja.

Matice

Prethodni uslov za primenu navedenog načina umnožavanja zajednica su mlade sparene matice koje pčelar treba da ima do kraja maja. Matice se mogu obezbediti na dva načina, kupovinom ili sopstvenim uzgojem. Kupovina nije najbolje rešenje, jer se tako uvećavaju troškovi pčelarenja, a dobiju matice sumnjivog ili u najboljem slučaju neproverenog kvaliteta.

One ne prolaze fazu testiranja koja vremenski traje i košta, pa je proizvođači matice za tržište jednostavno preskaču. Za te matice, trgovачke ili štancovane, kako ih već nazivaju pčelari, proizvođač nije dužan dati, niti mu neko traži bilo kakvu garanciju kvaliteta, a kod nas, za čudo, nema ni organizovanog oblika kontrole njihovog kvaliteta.

Zato je sopstveni uzgoj mnogo prihvatljivije rešenje. I tu postoje dve mogućnosti, korišćenje matičnjaka iz rojevog nagona i onih dobijenih presađivanjem larvi.

Lično dajem prednost prirodnim matičnjacima iz rojevog nagona i svakako tihe zamene. Presađujem larve samo u nuždi, kad sezona odmakne pa nemam prirodnih matičnjaka, a i tada odgajivačkom društvu dajem najviše do 10 presađenih larvi.

Naučnici pčelarskog instituta Ribnoe u Rusiji utvrdili su da se najveći procenat matice vrhunskog kvaliteta dobije iz prirodnih matičnjaka.

A profesor Lebedev je, tim povodom, na predavanjima održanim u Beogradu, u više navrata izneo: „*Matice dobijene presađivanjem*

larvi mogu se samo više ili manje po kvalitetu približiti prirodnim“.

Rojidbenih matičnjaka krajem maja, a naročito početkom juna, na svakom pčelinjaku ima u izobilju, a da pčelara ništa ne koštaju. Najveći broj pčelara iz njih dobija matice. Pri tome nije mali broj onih koji zbog toga imaju izvestan osećaj krivice jer, kako misle, time doprinose povećavanju broja slučajeva rojenja na svom pčelinjaku. To je naravno zabluda koja je pčelarima nametnuta i uporno se pokušava da održati.

No, na sreću pčelarstva, najveći broj pčelara zna da je to, kako u njihovo ime u majskom broju Pčelara iznosi dr Slavomir Popović, inače veliki pobornik sopstvenog uzgoja matica, samo „*marketinška manipulacija*“. Ima i među uzgajivačima matica za tržište onih koji u javnim nastupima daju doprinos oslobođanju od ove zablude (tekst kolege Umeljića u majskom broju Pčelara).

Nova teorija uzroka rojenja, tzv. teorija više faktora, ne svrstava maticu u uzroke rojenja (John Hogg, serija tekstova na osnovu podataka velike grupe istraživača rojenja, objavljena u American Bee Journal-u 1997. godine).

Naravno da i kod dobijanja prirodnih matica treba vršiti odabir rodonačelnice. Metod

Slika 5

kontrolisanog rojenja (odavno poznat i cijenjen) koji primenjujem na pčelinjaku, podrazumeva odabir nekoliko zajednica koje su dve godine za redom bile najbolje po prinosima, zdravstvenom stanju i ostalim parametrima koji se inače traže kod postupka presadivanja larvi. Narednog proleća pčelar samo njima dozvoljava da se roje. Čak ih i podstiče u tome prihramom i neproširivanjem prostora i dodavanjem ramova zrelog legla iz drugih zajednica ili stresanjem mladih pčela ispred takvih košnica, pa one oko 1. maja izgrade krupne rojibene matičnjake (sl. 5).

Za drugi turnus, krajem maja ili početkom juna, izbor prirodnih matičnjaka na svakom pčelinjaku je veliki (*jedini problem kod ovakvog načina dobijanja visokokvalitetnih matica leži u tome da su dobijeni matičnjaci različite starosti, koja se okom može samo približno utvrditi, te to predstavlja izvesnu teškoću prilikom formiranja rojeva, a može i delimično uticati na slabiji kvalitet dobijenih matica ako se matičnjaci oduzmu prerano – napomena urednika*).

Matičnjaci tihe zamene na pčelinjaku nisu retkost. Prema naučnim istraživanjima (Farrar, Lebedev) u oko 5% zajednica na pčelinjaku vrši se tiha zamena matica. Kad pčelar naiđe na nju, bez obzira koliki broj košnica ima, treba da je iskoristi.

Moj prijatelj, šabački pčelar Lazić Miroslav, koji ima veći broj košnica, našao je u maju 2005. godine matičnjake tihe zamene u jednoj od najboljih zajednica. Uspeo je, tokom sezone, da iz nje oduzme više od 60 zatvorenih matičnjaka.

Zreli matičnjaci se raspoređuju u oplodnjake u kojima se matice izlegu, spare i pronesu. Pre oduzimanja ih treba obeležiti odgovarajućom bojom.

Dobar oplodnjak treba da ima najmanje tri rama, kako bi pčele mogle formirati klube i regulisati mikroklimu, uz dovoljno pčela i prirodnu hranu, a poželjno je da ima i legla (sl. 6). Rad sa tipom oplodnjaka prikazanim na slici opisan je u Pčelaru br. 2/2006. godine.

Priprema za korišćenje letnjih paša

Obe naše velike paše, lipu na Fruškoj gori, a naročito suncokret u celoj Vojvodini, koristi veliki broj pčelara. I stacionarni pčelari južno od Save i Dunava imaju svoju letnju pašu: lipu, lavade, razno korovsko bilje, ponegdje i sunco-

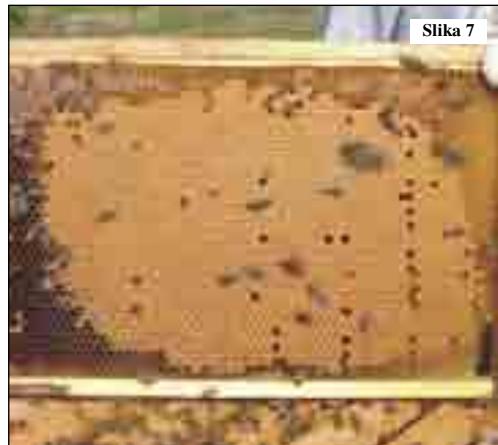

Slika 6

kret, a nije retka ni medljika.

Za uspešno korišćenje letnjih paša potrebno je sačuvati snagu zajednica, suzbiti pojavu rojevog nagona i sprečiti ekspanziju varoe. Razvoj varoe se sve do avgusta može uspešno držati pod kontrolom povremenim isecanjem trutovskog legla.

Ako se drugo ili treće isecanje građevnjaka obavi pri vrcanju bagrema, početkom juna varoe sigurno nema mnogo. Ostaje da se to ponovi i posle vrcanja meda od lipe ili suncokreta.

Slika 7

Problemi u očuvanju snage zajednice, radnog raspoloženja i eliminisanju razvoja rojevog nagona najuspešnije se rešavaju uvođenjem mlade matice u junu.

Ali, kako to lako i uspešno izvesti? Pogleđajmo ponovo sliku br. 3 i deo teksta o umnožavanju zajednica. Izneo sam na osnovu svog iskustva, ali i mnogih drugih, da je formiranje roja u okviru zajednice najbolji način umnožavanja, između ostalog i zbog toga što on predstavlja i najbolji način pripreme društava za letnje paše. Razlozi su sledeći.

U toku juna, sve do selidbe, u košnici su aktivne dve matice koje izgrade veoma jaku zajednicu i 15 – 16 LR ramova kvalitetnog legla (sl. 7). Mlada matica je već uvedena u društvo, a rojevog nagona nema, jer je društvo sada privremeno dvomatično.

Preostaje da se izvrši zamena mesta plodistiama tako da treći nastavak sa mladom maticom bude na podnjači, a prvi sa starom zauzme njegovo mesto iznad druge matične rešetke. Drugi nastavak ostaje na svom mestu. Ako u njemu ima meda treba ga vrcati.

Zatim se od stare matice, sa tri do četiri rama legla i dva sa polenom i medom, formira roj.

Pčelinjim zajednicama pripremljenim na ovaj način (sl. 8) u povoljnim pašnim uslovima može zatrebati još medišnih nastavaka.

Nisu retki slučajevi da neke od ovakvih zajednica na letnjim pašama sakupe više od 100 kg meda.

Slika 8

HVATANJE MATICА RUKОМ

Milan Jovanović

Ul. Radoja Krstića br. 37/16, 37240 Trstenik, (063) 8325-970, (037) 713-335
www.apiaryum.co.yu, apiaryum@ptt.yu

Da bih se osposobio za ručno hvatanje matice, što predstavlja veštinu koja umnogome ubrzava rad na pčelinjaku, u početku sam morao osmisiliti postupak i etape kako bi brzo savladao ovu tehniku koju mora poznavati svaki komercijalni odgajivač matica.

Kupio sam prvo specijalni stakleni hvatač (češke proizvodnje) i odustao od njega jer se pokazalo da faktor vreme igra veoma veliku ekonomsku ulogu.

Što se stresa tiče, mislim da je kod drugih postupaka stres možda i veći, jer je pritisak uvek duž celog matičinog tela uključujući i najosetljiviji – trbušni deo. Kod ručnog hvatanja sve je usredsređeno na grudni, veoma tvrdi deo.

Potreban je osećaj koji se dobija vremenom. U početku sam imao strah da ne povredim maticu, ali taj neprijatni osećaj treba pobediti i sve će postati stvar rutine. Potrebno je vežbati na trutovima i starim maticama.

Deo gde se matica hvata je veoma tvrd (grudni deo ili toraks) i potrebno je uraditi nešto veoma nehumano da bi došlo do oslobađanja od straha. Jednostavno treba pritisnuti jednu veoma staru maticu na grudnom delu (do smrskavanja) i osetiti kolika je sila potrebna da „pukne“ toraks.

Trbušni deo se ne sme taknuti, jer je sve mekano i lako povredljivo, pogotovo što se tu nalaze vitalni organi maticе.

Postupak za desnoruke (za levoruке je sve obrnuto) je sledeći:

Palac i kažiprst desne ruke se spajaju imitirajući makaze pri vrhu spojenih prstiju. Prsti pri vrhu prvo stoje rašireni. Kada se uoči matica na saću, bez ikakvog straha prste treba približiti na oko 0,5 – 1 cm od grudnog dela, a u pravcu kretanja matice (slika 1). Kada se oseti trenutak smirivanja matice, prsti se nagle usmeravaju ka grudnom delu matice (slika 2) sve dok vrhovi prstiju blago ne dodirnu saće. Sada kada je ona blago pritisnuta na saću (sa tako raširenim prstima), prsti pri vrhu se skupljaju klizeći „na gore“ po bočnim delovima grudnog dela, sve dok se ne spoje.

Slika 1

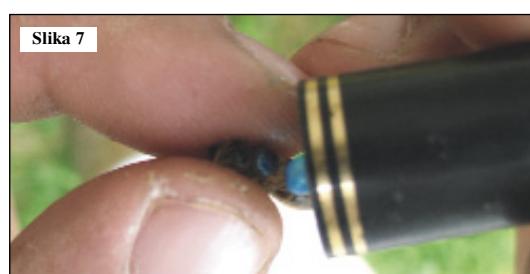
Slika 2

Slika 3

Slika 4

Kada se prsti spoje, matica se sigurno hvata za krila (slika 3), jer su krila baš tu, gde je pretodno izvršen taj blagi pritisak.

Sada se levom rukom (opet sa kažiprstom i palcem) lagano klizi po palcu i kažiprstu desne ruke (slike 4 i 5) na dole, da ne bi došli u situaciju da neka od nogu matice, pri hvatanju ode „na gore“, a tim činom bi povećali verovatnoću povrede pošto ona stalno maše nogama dok je držimo za krila. Sada je matica u levoj ruci (slika 6). Osećaj za ovaj pritisak (da vam matica ne pobegne) mora se stvoriti. Desnom rukom se uzima obeleživač i vrši se obeležavanje (slika 7).

Kada se pusti obeleživač, matica se opet desnom rukom hvata za krila. Ona tada mora sve noge hitro pokretati.

Uredba Evropske unije o organskoj proizvodnji u pčelarstvu zabranjuje potsecanje krija matici, ali u SAD, na primer, ovaj postupak se po želji kupca, ugrađuje u cenu matice i košta 1\$ (slika 15).

Na kraju se matica ubacuje u kavez, ali za početnika će sigurno biti muka ugurati maticu u rupu na kavez, jer se dešava da kada glava prođe, ona nikako neće prednjim nogama

unutra. Tu se gubi dosta vremena, posebno kada je veća serija u pitanju i tada se mora upotrebiti sila na zatku matice, što opet povećava verovatnoću povrede.

Ako je u pitanju Bentonov kavez mnogo je lakše i brže, a i manja je verovatnoća od povreda, ako gornja mrežica nije zaheftana. Tada se matica direktno ubacuje sa gornje strane kaveza (rupa na kavezu mora biti zatvorena), a onda se mrežica heftalicom pričvrsti za drvo (slike 8 i 9).

Nakon toga, skida se čepić i ubacuju se pčele (4–6). Levom rukom (palcem) drži se otvor zatvoren dok se desnom rukom ne uhvati pčela. Pri ubacivanju pčela slično se postupa i biraju se pčele koje uzimaju med u čeliji (slike 10 i 11).

Glava pčele se gura u rupu na ulazu (slike 12, 13 i 14), gde se pritom pri vrhu šire palac i kažiprst. Ona dalje sama ulazi u kavez.

Kada se spoje svi ovi „kadrovi“, sve ubrzno prerasta u „film“, čija brzina raste u zavisnosti od broja pokušaja.

Posle nekog vremena nestaje potreba za slikom 2 i matica će se odmah hvatati direktno za krila pošto će „osećaj“ učiniti svoje.

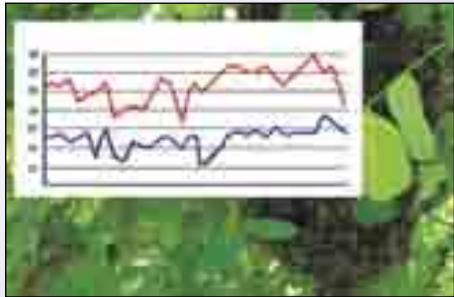
APIMETEOROLOŠKA PROGNOZA ZA JUN

Dejan Kreulej

Posle čudljivog i prevrtljivog vremena u maju, prema predviđanjima meteorologa, jun će u Srbiji otpočeti stabilnim i povoljnim vremenskim prilikama za pčele i pčelare. Već u prvoj polovini meseca očekuje se lepo, ali ne pretoplo vreme, sa temperaturama u granicama od oko 16 °C u jutarnjim satima do oko 25 °C u podne. Kiša, u trajanju od dva do tri dana predviđa se u sedmičnim intervalima, kada su moguće pojave lokalnih grmljavinskih nepogoda. Ovakav razvoj vremena statistički nalikovaće vremenskim prilikama kakve su bile davne 1958. godine.

Takvo vreme očekuje se u prvoj i drugoj dekadi, dok će se u trećoj ustaliti znatno više temperature, što će se ogledati u lepim, svežim jutrima, nakon kojih će se živa u termometru penjati i preko 30 °C, pa ovako povoljno vreme treba iskoristiti kako bi se poslovi nakon bagremove paše blagovremeno i kvalitetno završili. Podsetimo da se košnice ne smiju opljačkati, pa zato u svakoj mora da ostane dovoljno meda u slučaju da se prognoze eventualno i ne ostvare. Vreme kada su zajednice na vrhuncu razvoja treba iskoristiti za uzgoj matice i plansko umnožavanje društava.

Mada se ne očekuju ekstremne vrućine, treba imati u vidu da su to vrednosti u hladu, pa se mora obratiti pažnja na ventilaciju, a ni pojilo se ne sme zapostaviti. Pauzu u medobranju treba iskoristiti za nastavak borbe protiv varoe.

DA VRCANJE MEDA POSTANE PRAVO ZADOVOLJSTVO

Dipl. ing. Ivan Jurković
Ul. Magajnova 26, 1231 Ljubljana
+386 1 5373-636, +386 31 325-089, ivanjurkovic@yahoo.de

Za pčelara vrcanje meda predstavlja težak i mukotrpni rad, to mi pčelari dobro znamo, naročito kada imamo mnogo pčelinjih društava sa punim medištim.

Ovaj posao mora biti urađen bez obzira na meteorološke uslove, postojeću pašu i naše raspoloženje.

Kod velikih pčelinjaka sa košnicama nastavljačama masovno se koristi bežalica za odstranjanje pčela iz medišnih nastavaka koja se postavlja dan ranije pred vrcanje meda.

To je dobro ako u košnicama imamo matične rešetke, jer tada u medištim nema legla. Slaba strana ovog postupka je što moramo otići na pčelinjak dan ranije, dignuti medišne nastavke pune meda, postaviti bežalice, pa tek sledeći dan vrlo brzo poskidati medišne nastavke i odneti ih u objekat za vrcanje. Tada je med u medišnim nastavcima bez pčela, ohladi se i vrcanje je otežano.

U Americi postoji više načina oslobađanja medišta od pčela. A koliko pčela ostane u me-

Slika 2. Metalna ploča je L profil, koja je pričvršćena na skupljač pčela, pričvrsti se za šraf na podnjači

dištim – to ne saopštavaju. U upotrebi su razni preparati kojima se natapa tkanina i tako natopljena postavlja se na satonoš. Pčele napuste medište i prelaze u plodište.

Koliko tog preparata upije med, posebno je pitanje (*pre samo par godina došlo je do skandala u Grčkoj zbog prisustva nedozvoljenih sredstava u medu koja se koriste za odstranjuvanje pčela iz medišta, o čemu je Pčelar detaljnije pisao avgusta 2005. na 353. strani – napomena urednika*).

Danas želim da vam predstavim moj način odstranjuvanja pčela iz medišnih nastavaka, koji sam postupno uvodio.

Uslov za to je posedovanje univerzalne višenamenske visoke podnjače, koja je opisana u Pčelaru broj 2/2007, na strani 76.

Tokom daljeg rada bio sam zadovoljan lakin i brzim odstranjuvanjem pčela direktno u visoku podnjaču.

Posle toga, ramove sa medom slažem u prazne nastavke koji se nalaze na kolicima.

Slika 1. Na UVP odstranimo poklopac sa zadnje strane. Veštačku pregradu postavimo iznad gredice, a tepsiju može ostati u podnjači

Slika 3. Odstranjavač pčela sastoji se od kućišta u kome su dva valjka spiralno postavljena sa četkama od prirodne dlake.

Svaki valjak ima svoj elektromotor koji pokreće akumulator od 12 V. Elektromotori su pričvršćeni na kućište koje je vezano trakom od gume ili elastičnom trakom

Slike 4 i 5. Pri odstranjuvanju pčela, dovoljno je da ram spustimo između valjaka čije četke obrišu sve pčele direktno u visoku podnjaču, a ram izvučemo i slazemo u prazan nastavak

U međuvremenu sam došao do saznanja da je ovaj moj metod moguće osavremeniti i to mi je uspelo.

Zato ga sa radošću preporučujem svim pčelarima.

Retko se desi da na ramu ostane neka usamljena pčela. Radi se vrlo brzo, bez napora i nije potreban pčelarski šešir i ostala pčelarska oprema.

Ne mogu da shvatim da se ovako korisne inovacije u pčelarstvu teško usvajaju. Vrcanje meda mora da postane pravo zadovoljstvo.

Cena kompletног uređaja je 150 evra.

OPTIMIZACIJA DOBIJANJA MATIČNOG MLEČA

Prof. dr Jovan Kulinčević
Apicentar, Beograd

Matični mleč je jedan od najvažnijih proizvoda kineskih pčelara. Od osamdesetih godina prošlog veka kontinuirano je vršena, godinu za godinom, uspešna selekcija visoko produktivnih pčela na povećano lučenje matičnog mleča.

U ovom tekstu biće dat prikaz napisa objavljenog u časopisu American Bee Journal za mart 2003. godine, koji je potpisao prof. dr Jianke sa Univerziteta Hangzhou. Pošto se on i lično bavi praktičnom proizvodnjom matičnog mleča, uglavnom je dao opis rada na svom pčelinjaku, ali dodaje da je to široka praksa prihvaćena od strane većine kineskih pčelara. Jer, da nije tako, ne bi se kineska godišnja proizvodnja mleča kretala između 2 500 i 3 000 tona, što je polovina srpske proizvodnje, ali ne mleča, nego meda!

Kineski pčelar koji raspolaže stručnom osposobljenosti za proizvodnju matičnog mleča, ako prosečno godišnje po pčelinjem društву proizvede od 5–7 kg mleča, to se smatra neophodnim da bi se rad isplatio. Profesor kaže da je on još 1997. imao 10 kg matičnog mleča po pčelinjem društву i dodaje da želi da podeli to svoje iskustvo sa drugim pčelarima zainteresovanim za ovu vrstu privredovanja.

Da bi se postigli vrlo visoki prinosi matičnog mleča, moraju se poznavati osnovni uslovi proizvodnje. Pod tim se podrazumevaju sledeći faktori: jaka pčelinja društva, obilna snabdevost hranom, odgovarajući toplotni režim, optimalna starost larvi za presadivanje, specijalna oprema za presadivanje, specijalna oprema za sakupljanje mleča i, ono najvažnije, naučno zasnovani rad sa pčelinjim društvima. Međutim, najvažniji faktor je matica. Prof. dr Jianke tvrdi da je na isti način radio sa pčelama u ranijim godinama, ali je njegova prosečna proizvodnja po pčelinjem društvu u osamdesetim godinama prošlog veka bila sa-

mo 2 kg, u ranim devedesetim 3–4 kg, a 5–6 kg u kasnim devedesetim. U 2003. godini prosek je iznosio 10 kg po košnici. Smatra da je za takav napredak najzaslužniji kvalitet matice.

Kao prvo, počelo se sa odabiranjem matica iz pčelinjih društava koja su davala više matičnog mleča. Tako je rađeno iz generacije u generaciju uz korišćenje izolovanih sparivalista, veštačkog osemenjavanja matica i molekularne biologije. Ovako stvorene selekcionе linije sa visokom proizvodnjom matičnog mleča sada imaju stabilnu naslednost ove proizvodne osobine. Ako imate ovako dobre matice, drugi troškovi kao što je dodatna ishrana, malo koštaju u odnosu na dobit od visoke proizvodnje mleča.

Pčelinjaci čija je glavna namena visoka proizvodnja mleča treba da imaju i održavaju selekcionе linije za takvu proizvodnju. Te linije treba da su produktivne, kako pri povoljnim, tako i nepovoljnim pašnim uslovima. U isto vreme mora se obraćati pažnja na kvalitet matičnog mleča. Poslednjih godina selekcijom su dobijene linije pčela koje pored visokih prinaosa daju mleč sa visokim sadržajem masnih kiselina koje su nosioci najvažnijih pozitivnih bioloških karakteristika ovog pčelinjeg proizvoda. Koji je najoptimalniji način da se dođe do ovakvih linija? Uopšte uvezvi, veoma je teško vršiti selekciju na visoku proizvodnju matičnog mleča u kratkom vremenskom periodu, pogotovo ako se to radi na neizolovanim pčelinjacima. Zbog toga je najbolje nabavljati takve matice od za to specijalizovanih odgajivača.

U 2001. od svojih pčelinjih društava profesor je dobio po pčelinjem društvu za 72 sata u proseku 250 g matičnog mleča. Sve je rađeno na isti način kao i ranijih godina, izuzev matice. Od 30. jula do 17. avgusta u 16 proizvodnih ciklusa sakupljen je mleč od 10 pčelinjih dru-

štava. U toku jednog meseca, po pčelinjem društvu dobijena su 2,5 kg mleča, a za pet meseci to iznosi 12,5 kg. Zbog toga je prosek od 10 kg proizvedenog mleča po pčelinjem društvu ubožajan u pčelarskoj praksi Kine. To će reći da se od 30 pčelinjih društava može u toku sezone dobiti 300 kg matičnog mleča (*nije previd u pogledu nula* – primedba autora teksta).

Profesor Jianke dalje iznosi kako se dolazi do ovakvog cilja. On koristi standardne LR košnice. Jedina razlika je u tome što je izbacio iz upotrebe standardne matične rešetke, koje se postavljaju između dva duboka nastavka. Da bi ograničio maticu, on koristi izolator od matične rešetke sa tri okvira. Matica se stalno nalazi u tom izolatoru koji je fiksiran u donjem telu košnice. Ta tri izgrađena prazna okvira služe za polaganje jaja maticice. Matica se izoluje da bi se dobio prostor za okvire sa presađenim larvama, kako u gornjem, tako i u donjem nastavku.

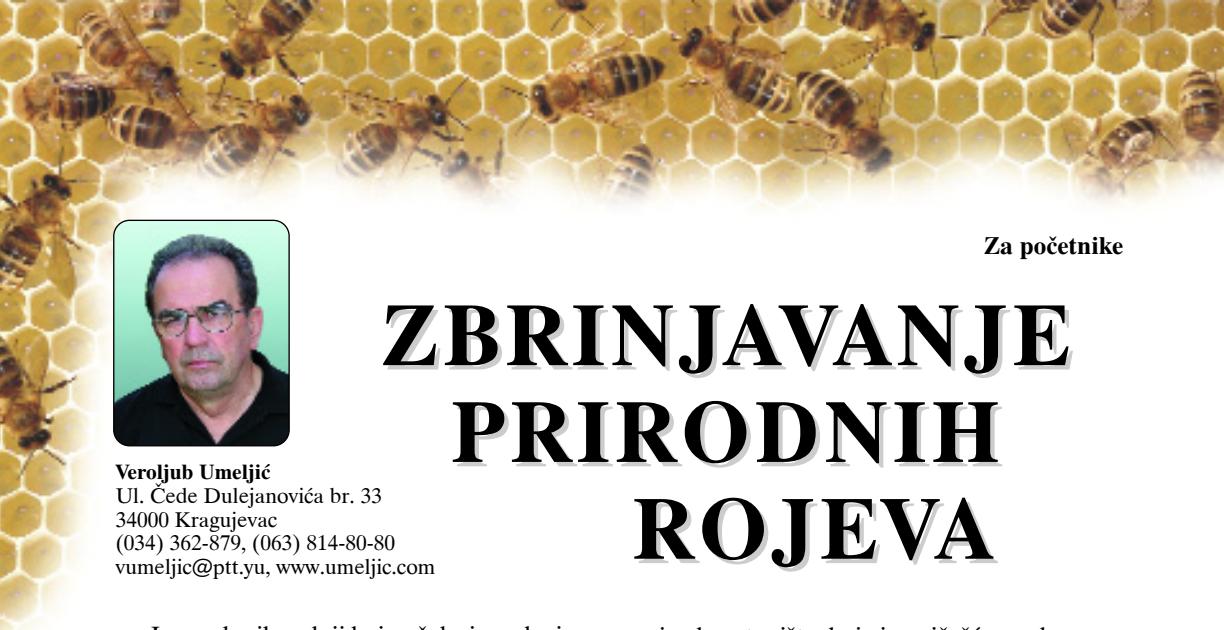
Ako bi se koristila normalna matična rešetka, počeci matičnjaka od plastičnog materijala sa presađenim larvama dodavali bi se samo u gornjem nastavku. Pošto su pčele koje luče mleč ravnomerno raspoređene po celoj košnici, one koje su u donjem telu ostale bi neiskorišćene.

Drugi nedostatak upotrebe matične rešetke je što kroz istu treba da se provlače pčele koje se vraćaju sa paše. Gubljenje vremena smanjuje prinos mleča i meda. Eksperimentalni podaci za dugogodišnji period pokazuju da se sa izolatorom povećava proizvodnja mleča za 20,1%, a meda za 25,3%.

Dalje profesor prikazuje kako se taj način izolovanja matice praktično koristi kod dobijanja mleča. Jačina pčelinjih društava treba da se održava na najmanje 11 okvira dobro posednutih pčelama uz višak pčela na zidovima i okvirima sa hranom, 7 u donjem telu, u to uračunata i tri okvira sa maticom u izolatoru i 4 okvira izvan izolatora i još 4 okvira u gornjem nastavku. Proces proizvodnje pri radu sa 4 okvira u kojima se nalaze letvice sa plastičnim počecima matičnjaka i presađene larve (u svakom okviru po 125), sastoji se u sledećem. Prvog dana u gornji nastavak se stave 2 okvira sa po 125 presađenih larvi. Drugog dana u donji nastavak (plodište gde se nalazi izolator sa maticom) dodaju se još 2 okvira sa po 125 presađenih larvi (to je za dva dana neverovatnih

500 početaka matičnjaka sa presađenim larvama – primedba autora teksta). Trećeg dana se ne radi ništa. Četvrtog dana sakuplja se mleč iz dva okvira koja su dodata prvog dana. Ta dva okvira odmah se ponovo presade i stave u donje telo na mesto dva okvira dodata drugog dana. Ova dva okvira se premeste u gornji nastavak na mesto dva okvira iz kojih je tog dana uzet mleč. Okviri sa presađenim materijalom treba da imaju između sebe dva okvira sa leglom. Svakih 6 dana okviri sa leglom se premeštaju u delove košnice gde se proizvodi mleč, a u izolator dolaze okviri iz kojih se izvelo ili izvodi leglo. Ovaj proces se odvija u regularnim intervalima u toku cele proizvodne sezone.

Poslednji, ali takođe vrlo važan faktor, jeste održavanje visokih rezervi meda i polena u pčelinjim društvima za proizvodnju mleča, kao i stimulativno prihranjivanje kad je to potrebno. Prihranjivanje je osobito važno pre i posle paša, da bi se održala jačina društava. Njegovo je pravilo da se prihrana može vršiti uvek kada dođe do smanjenja zaliha meda i polena. Svakodnevno prihranjivanje treba da se sastoji od mešavine meda i šećernog sirupa, što je mnogo bolje nego sam šećerni sirup. Koncentracija hrane, tj. odnos vode i šećera zavisi od vlažnosti ambijenta. Obično je odnos šećera i vode 1:1,5. U suvoj klimi koncentracija šećera u sirupu može biti manja. U bespšnom periodu, prihrana se mora vršiti svako veče (odnosno noću) pre nego što se dodaju okviri sa presađenim materijalom, kao i pre oduzimanja okvira sa mlečom. Količina dodata hrane zavisi od eventualnog unosa nektara. Uopšte uvezvi, na svaki okvir pčela treba davati po 5–100 g hrane. Polen je veoma važna hrana za pčele. Nema polena – nema pčela, a naravno nema ni matičnog mleča. Polen je glavni materijal neophodan za lučenje mleča. Da bi se količina proizvedenog mleča maksimalno povećala, društva moraju imati obilje polena. Pčelinje društvo koje proizvede 10 kg matičnog mleča u sezoni utrošiće veliku količinu polena. Veoma je teško pokriti takvu potrebu samo sa polenom koji pčele unesu spolja u košnicu. Polen iz hvatača iz drugih društava mora biti sakupljen i čuvan pod najpovoljnijim uslovima, da bi bio upotrebljen kad ga nema u polju, da bi se održala stabilna proizvodnja matičnog mleča i ostvario dobar profit.

Za početnike

Veroljub Umeljić

Ul. Čede Dulejanovića br. 33
34000 Kragujevac
(034) 362-879, (063) 814-80-80
vumeljic@ptt.yu, www.umeljic.com

ZBRINJAVANJE PRIRODNIH ROJEVA

I pored svih radnji koje pčelari preduzimaju da bi sprecili pojavu rojevog nagona, može da se desi da neko pčelinje društvo izmakne kontroli i da se izroji. Pojedini pčelari imali su priliku da se nađu u pčelinjaku u trenutku rojenja nekog društva ili da na grani, ili nekom drugom mestu, zateknu roj koji se tu prihvatio. Retko koji pčelar odoli da zatečeni roj ne skine i ne smesti ga u košnicu. Neki pčelari smatraju da time pomažu pčelama tog roja. Međutim, ovakvo „zbrinjavanje“ roja od strane pčelara treba uslovno posmatrati, jer ako ga ne bismo dirali, on bi se, posle određenog vremena sam zbrinuo, smestivši se u odabranou

prirodno stanište, koje je najčešće u odgovarajućoj šupljini nekog drveta.

Pčelari, želeći da olakšaju sebi posao oko „zbrinjavanja“ rojeva, i plašeći se da ih ne izgube, pokušavaju sa više ili manje uspeha da ih „privole“ da ne odlete daleko od pčelinjaka i da se prihvate na željeno mesto. Ako se na pčelinjaku zateknemo u trenutku izlaska roja iz košnice, i to opazimo, možemo pokušati da na njega utičemo da se prihvati gde bismo mi želeli. U pčelarskim trgovinama se mogu nabaviti feromonski mamci za rojeve. Mamac treba, ako očekujemo rojenje nekog društva, okačiti na neku nižu granu obližnjeg drveta. Postoji mogućnost, da će se roj, privučen mirisom mamac, okačiti baš na to mesto (sl. 1).

Dosta pouzdan, a besplatan „feromonski mamac“ možemo i sami napraviti od poznate pčelarske biljke matičnjak (*Melissa officinalis L.*) (sl. 2). Kada stabljiku i listove ove biljke

Sl. 1. Pčelari mogu uticati na to da se roj uhvati na željeno mesto

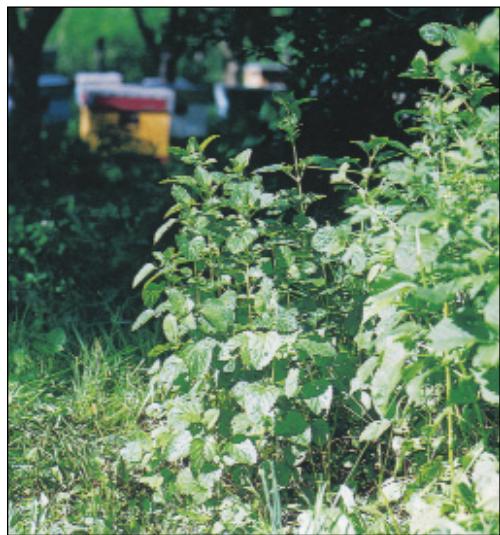

rastrljamo rukama, ona odaje veoma prijatan miris koji i pčelama odgovara. Kada tako rastrljanu biljku okačimo na željeno mesto, velika je verovatnoća da će se roj, privučen njenim mirisom tu i prihvati.

Iskusni i spretni pčelari ponekad uspevaju da „odvedu“ roj, koji je tek izašao iz košnice, do željenog mesta. U trenutku izlaska roja treba veću količinu tek ubrane biljke matičnjak rastrljati rukama i ući u oblak roja, odnosno ispod njega. Biljku treba sve vreme trljati uzdignutim rukama. Privučen mirisom ove biljke, roj okruži pčelara, koji se zatim polako kreće prema unapred odabranom drvetu i na odgovarajuću granu pričvrsti matičnjak, pa se brzo sa tog mesta udalji, kako roj ne bi pošao za njim, pošto mu ruke mirisu na matičnjak. Roj će, u većini slučajeva, početi postepeno da se prihvata za granu na kojoj je ostavljena biljka matičnjak.

Ako imamo, za hvatanje roja pripremljenu praznu vrškaru, možemo pokušati da roj „privolimo“ da direktno iz vazduha uđe u nju. Vr-

Sl. 2. Biljku matičnjak (*Melissa officinalis* L.) treba gajiti u blizini pčelinjaka

škaru treba sa unutrašnje strane dobro natrljati biljkom matičnjak, a zatim je namazati medom ili poprskati šećernim sirupom. Sa ovako pripremljenom vrškarom, otvorom okrenutim na gore, treba ući ispod roja. Kada veći deo pčela, a sa njima i matica, uđe unutra, treba je pažljivo okrenuti i sa otvorom ka zemlji, sputi-

stiti na pripremljenu dasku. Ubrzo će sve pčele ući unutra.

Prihvatanje rojeva

Dešava se da se roj, po izlasku iz košnice digne nešto više u vazduh i većom brzinom počne da se udaljava od pčelinjaka. Pčelar pokuša da ga prati ali na putu mu se ispreče razne prepreke, kao što su ograde, međe, živice, šumarci, pa se roj ubrzo izgubi u daljini. To su odbegli rojevi.

U davnina vremena, kada se pčelarilo primativnim košnicama sa nepokretnim sačem, prirodno rojenje pčela je bila česta i poželjna pojava, jer je to bio i jedini način umnožavanja pčelinjih društava. Zbog toga su tada propisima bila određena pravila i postupci pri praćenju, prisvajanju i prihvatanju odbeglih rojeva.

Osnovno pravilo je bilo da roj pripada onome ko ga prvi pronađe. U tom slučaju, stablo drveta ili drugo mesto na kome se roj okačio, vidljivo je obeležavano, najčešće zagrebanim znakom u obliku krsta ili ukrštenim grama.

Time je označeno da je roj pronađen i da ima vlasnika, jer trebalo je otići do pčelinjaka za vrškaru i ostalo što je potrebno za skidanje i prihvatanje roja.

U slučaju da pčelar, pri praćenju roja koji se udaljava od pčelinjaka, mora da ide preko tuđe njive, ili se roj okači na drvo koje se nalazi na toj njivi, vlasnik tog imanja nije mogao da zabrani pčelaru da se tuda kreće. Ali je zato pčelar bio dužan da vlasniku imanja nadoknadi štetu koju je naneo usevima pri praćenju i skidanju roja.

Od tada je mnogo vremena prohujalo, ali pčele se i dalje prirodno roje, doduše ređe, pa ova pravila treba i sada poštovati.

Za prihvatanje rojeva koji su se okačili na grani drveta ili drugim mestima, pčelari koriste razne naprave, koje nazivaju rojnjače. One mogu biti u obliku raznih manjih sanduka, sa pokretnim dnom ili bez njega, zatim u obliku platnene vreće i sl.

Međutim, najčešće korišćena rojnjača je stara dobra vrškara. Pre korišćenja, vrškaru treba dobro termički dezinfikovati, ili kako to pčelari kažu, treba je „opaliti“. To činimo tako što na tlu založimo malu vatru, pa kad se ona dobro razgori poklopimo je vrškarom i tako je držimo neko vreme, vodeći računa da se ne

upali. Zatim je skidamo sa vatre i kada se ohladi, unutrašnju površinu dobro natrljamo biljkom matičnjak. Poželjno je da, takođe unutrašnju stranu, namažemo sa malo meda ili je poprskamo šećernim sirupom.

Pre skidanja roja treba da pripremimo i podlogu na koju ćemo vrškaru sa rojem postaviti. Za to se obično koristi neka daska, ili ravna drvena stolica, ili ako imamo u rezervi, podnjača, poklopna daska ili ravan krov košnice. U ovu svrhu može dobro da posluži i ravna kamena ploča. Podlogu postavljamo na tle, ispod roja koji visi na grani.

Ako se roj okačio na nisku, tanju granu drveta, onda vrškaru uzimamo u ruke i sa otvorenim okrenutim na gore, navlačimo je na roj (sl. 3).

Zatim naglim pokretom udaramo rubom vrškare u granu, zbog čega će se roj od nje odvojiti i upasti unutra. Odmah treba, pažljivo i polako, vrškaru okrenuti otvorom ka tlu i spustiti je na pripremljenu podlogu. Ubrzo će i ostale pčele, koje su se razletele okolo, ući u vrškaru i sve će se smiriti.

Ovako zakačen roj možemo da prihvativamo i u manju košnicu, nukleus, na isti način kao i

Sl. 3. Ako se roj zakači na nisku i tanku granu drveta, lako ćemo ga prihvati u vrškaru

u vrškaru, s tim što ga po stresanju pčela odmah poklapamo i spuštamo ispod, na tle.

Pred veče, kada se pčele smire, nukleus prenosimo u pčelinjak, na stalno mesto, pažljivo podizjemo poklopnu dasku na koju su se pčele okačile, u nukleus stavljamo nekoliko

ramova sa satnim osnovama, na njih stresemo pčele, pa poklopnu dasku vraćamo na svoje mesto.

U slučaju da se roj okačio na neku nižu debelu granu, koju ne možemo da protresem, treba da se poslužimo pčelarskom četkom i da brzo sa nje zbrisemo što više pčela u podmetnutu vrškaru.

Jer, ako bi na grani ostao deo pčela, a među njima i matica, pčele iz vrškare bi izašle i ponovo se vratile na isto mesto.

Ako se roj zakačio visoko na drvetu, na tajoj grani, onda ćemo vrškaru staviti u naročito pripremljene rogulje (sl. 4), pa roj stresti, na već opisani način.

Sl. 4. Prihvatanje roja sa višje grane drveta

Nekada se roj okači za nisku tanku granu, blizu pčelinjaka. U tom slučaju ga možemo smestiti u košnicu, na stalno mesto, bez korišćenja vrškare. Prethodno košnicu

postavljamo na željeno mesto u pčelinjaku i u nju stavljamo 5–6 ramova sa satnim osnovama. Poželjno je staviti i jedan ram sa medom. Makazama za rezanje voća ili malom testericom pažljivo otsecamo granu na kojoj je roj, dobro je pridržavajući, da ne bi došlo do naglog potresa kada je odsečemo. Odsečenu granu sa rojem koji

Sl. 5. Smeštanje roja direktno u košnicu

Sl. 6. Smeštanje roja u košnicu na terenu

se na njoj nalazi, polako nosimo do pripremljene košnice i naglim pokretom ruke, pčele stresamo u nju (sl. 5).

Dešava se da pri obilasku košnica, daleko odseljenih na pašu, zateknemo roj koji se zakaočio na tanku granu niskog drveta ili neki žbun, a nemamo ni vrškaru ni praznu košnicu. U ovom slučaju, tim rojem možemo znatno pojačati neko društvo, koje se tu nalazi. Košnicu koju želimo da pojačamo otvaramo i iz sredine gornjeg medišta privremeno uklanjamo 5–6 ramova. Granu sa rojem otsecamo i prenosimo do ove košnice, pa pčele stresemo u prazan prostor medišta (sl. 6). Zatim uklonjene ramove vraćamo na svoje mesto i košnicu zatvaramo. Naravno da ovoj košnici treba i prostor proširiti.

Postavlja se pitanje šta će biti sa maticama – iz roja i postojećom? Svakako da obe neće moći da opstanu u košnici. Kada dođe do bliskog susreta – bolja će pobediti. A možda će same pčele, pre toga, „odluciti“ koja će ostati u životu.

U Pčelaru br. 5/2007, str. 205, detaljno je prikazan način skidanja roja koji se uhvatio visoko, za neku debelu i nepristupačnu granu, ili visoko za banderu, ili za dimnjak, pa nema potrebe da to po-

Sl. 7. Prihvatanje roja pomoću ramova sa izgrađenim saćem

navljamo. Kada se roj uhvati nisko, za stablo drveta ili za neki stub, treba uzeti 3–4 plodisna rama sa izgrađenim saćem u kojima je poželjno da ima i malo meda, i ramove prislanjati uz pčele (sl. 7).

Kada one na njih namile stavljaćemo ih u pripremljenu košnicu, koju zatim primičemo do ostatka roja. Ako je na ramovima sa pčelama u košnicu preneta i matica, i ostatak pčela će brzo ući unutra. U košnicu treba postaviti i 2–3 rama sa satnim osnovama.

Nekada se roj okači na krajne nepristupačno mesto, na primer na kraj duge grane nekog drveta, veoma visoko od tla.

U tom slučaju ne treba po svaku cenu pokušavati skidanje roja, niti se plašiti za njegovu sudbinu, već mu treba poželeti sreću u daljem životu. Roj će se sam zbrinuti, sledeći instinkte koje je priroda duboko urezala u gene pčela.

Smeštanje prihvaćenih rojeva iz vrškara u savremene košnice

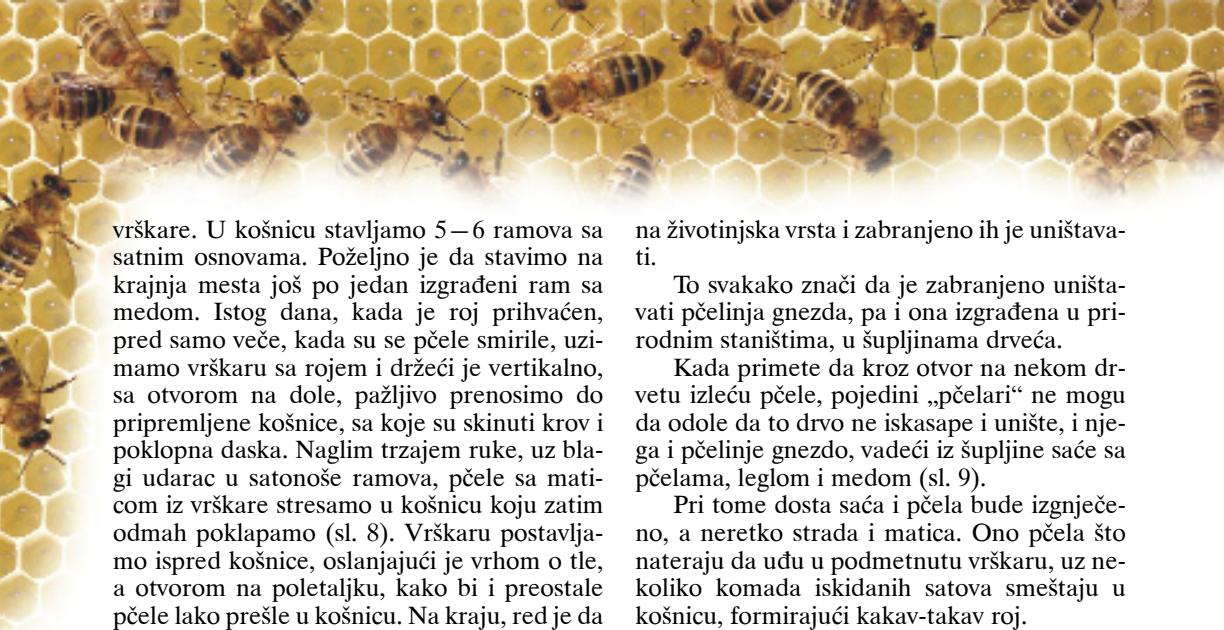
Roj, koji smo sa grane prihvatali u vrškaru, naravno da u njoj može i da ostane, s tim što ćemo je uveče premestiti u pčelinjak, na stalno mesto.

Međutim, danas malo pčelara ima pčele u vrškarama. Tu i tamo se na po kojem pčelinjaku nađe po koja naseljena vrškara, ali pre kao zanimljivost ili nostalgični ukras pčelinjaka, nego kao opredeljenje pčelara za takav način pčelarenja.

Po pravilu, roj prihvaćen u vrškaru pčelari premeštaju u savremenu košnicu. U pčelinjaku, na željenom mestu, treba postaviti košnicu u koju hoćemo da nastanimo prihvaćen roj iz

Sl. 8. Smeštanje roja iz vrškare u košnicu

vrškare. U košnicu stavljamo 5–6 ramova sa satnim osnovama. Poželjno je da stavimo na krajnja mesta još po jedan izgrađeni ram sa medom. Istog dana, kada je roj prihvaćen, pred samo veče, kada su se pčele smirile, uzmimo vrškaru sa rojem i držeći je vertikalno, sa otvorom na dole, pažljivo prenosimo do pripremljene košnice, sa koje su skinuti krov i poklopna daska. Naglim trzajem ruke, uz blagi udarac u satonoše ramova, pčele sa maticom iz vrškare stresamo u košnicu koju zatim odmah poklapamo (sl. 8). Vrškaru postavljamo ispred košnice, oslanjajući je vrhom o tle, a otvorom na poletaljku, kako bi i preostale pčele lako prešle u košnicu. Na kraju, red je da roj naseljen u novom domu, i ako nije gladan, častimo hranilicom šećernog sirupa. Ovo društvo odmah izjutra počinje punom snagom da opšti sa okolinom. Bićemo veoma prijatno iznenadeni kada samo nekoliko dana kasnije vidimo da su, izuzetnom vitalnošću i snagom pčela prirodnog roja, svi satovi izgrađeni i da ih matica već uveliko zaleže. Ako ne pre, onda čim prve generacije mladih pčela počnu da se izvode, ovom društvu treba dodati nove ramove sa satnim osnovama.

Zaštita pčelinjih društava u prirodnim staništima

Pčele su zaštićene zakonom kao dragoce-

na životinjska vrsta i zabranjeno ih je uništavati.

To svakako znači da je zabranjeno uništavati pčelinja gnezda, pa i ona izgrađena u prirodnim staništima, u šupljinama drveća.

Kada primete da kroz otvor na nekom drvetu izleću pčele, pojedini „pčelari“ ne mogu da odole da to drvo ne iskasape i unište, i njega i pčelinje gnezdo, vadeći iz šupljine saće sa pčelama, leglom i medom (sl. 9).

Pri tome dosta saća i pčela bude izgnječe-
no, a neretko strada i matica. Ono pčela što nateraju da uđu u podmetnutu vrškaru, uz nekoliko komada iskidanih satova smeštaju u košnicu, formirajući kakav-takav roj.

Prihvatiće pčele silom nametnuto stanište i izgradiće u njemu sebi i novo gnezdo.

Ali, zašto pčelama oduzimati pravo da žive u prirodnom staništu, kada su ga već same odabrale, uredile i u njemu izgradile gnezdo? Pre toga one su nam se „nudile“, dok su kao roj visile na grani, pružajući nam priliku da ih smestimo gde god želimo. Ako već tu mogućnost nismo iskoristili, ne ometajmo ih ni sada da žive u staništima u kojima su živele i opstale milionima godina.

Zašto ubijati drvo samo zato što je pčelama pružilo utočište?

Zašto uništavati i pčele i drvo, te veličanstvene darove prirode?

Sl. 9. Ovo ne treba raditi!

Prof. dr Milan Ćirović, Kragujevac
(034) 318-037, (064) 58-93-504

PROGNOZIRANJE MEDENJA LIPE

Pčelarima je poznato da neke biljne vrste (medonoše), iako cvetaju, ne luče nektar svake godine. Po tome je naročito poznata lipa, jer kod ove biljke „nerodne“ godine su češće od „rodnih“. Na to utiču mnogi faktori: klimatski uslovi (u prethodnoj i tekućoj godini), stanje zemljišta, vлага itd. Zbog svega toga, za prognoziranje medenja lipe za sada nisu poznate pouzdane metode.

Taj problem stvara velike troškove naročito pčelarima koji iz udaljenih područja presejljavaju svoja pčelinja društva na lipovu pašu. Prihod može biti tako mali da ne pokriva ni troškove prevoza, a kamoli da donese dobit. Čak i oni pčelari koji imaju stacionarne pčelinjake pokraj lipovih šuma, ne ostvaruju očekivane prinose iako su za to dobro pripremili svoja pčelinja društva. Za obe grupe pčelara bilo bi veoma korisno da znaju način prognoziranja medenja lipe i u slučaju negativne prognoze, da pčele presele na neku povoljniju lokaciju i time smanje troškove, a povećaju prihode.

Razmišljajući poodavno o tom problemu, analizirao sam faktore koji utiču na izlučivanje nektara lipe i nekih drugih drvenastih biljaka. Došao sam do saznanja da odlučujući uticaj na to imaju hranljive materije koje se od korena,

preko stabla i grana, kreću ka cvetovima. U toj tečnoj hrani, između ostalog, ima mnogo skroba. To je najvažnija materija od koje se stvara nektar (rastvor šećera). Ukoliko je skroba više, utolikو će lučenje nektara u cvetovima biti izdašnije i lipa će bolje mediti. Pri smanjenim količinama skroba, što se često dešava, smanjuje se i lučenje nektara.

Sa tim saznanjem, rešenje problema se svodi na identifikaciju količine skroba u grana lipa uoči cvetanja. Iz hemije je poznato da skrob pomešan sa jodom daje mešavinu plave boje. Nijansa mešavine je utolikо tamnija ukoliko je prisustvo skroba veće.

Radi sprovođenja ovog eksperimentalnog, tj. prognostičkog opita, nabavićemo apotekarski jod (gusta tečnost tamno žute boje) i razblažiti ga sa malo vode. Zatim treba odabratи nekoliko stabala lipa i na svakom od njih preseći nekoliko spoljašnjih grana (po kosom ili poprečnom preseku). Te preseke treba odmah premazati pomoću četkice razblaženim jodom.

Razblaživanje joda se vrši radi lakšeg prodiranja rastvora u tkivo presečenog drveta. Usled kontakta jodnog rastvora i rastvorenog skroba, presečena površina (do tada bela) počinje da poprima plavu boju, a na osnovu boje

zaključujemo o količini skroba. Ako skroba ima sasvim malo, premazana presečena površina neće uopšte promeniti boju ili će neprijetno poplaviti, kao da je blago osenčena. U tom slučaju medenje će biti slabo. Pri obilnom prisustvu skroba, presek će postati tamno plav što ukazuje na to da će medenje lipe biti dobro, a shodno tome i prinosi.

Opisani način procene intenziteta medenja lipe primenjivao sam više godina, čini mi se uspešno. Kako u blizini mog pčelinjaka nema gustih lipovih šuma, to sam „eksperiment“

Foto:
Milan
Jovanović

sprovodio na pojedinačnom drveću, nekoliko dana pre cvetanja lipe.

Zaključio sam sledeće. Ukoliko su jednim rastvorom premazane presečene površine grana lipe bile tamnije, utoliko su, kad lipa procveta, pčele u većem broju i agresivnije „napadale“ ovo drvo. Pri bledo plavoj boji preseka, bio je slabiji i „napad“ pčela na procvetaло drvo. A zna se — „napad“ pčela na procvetaло medenosno drvo zavisi od izdašnosti lučenja nektara.

Sigurno je da se opisana metoda može verodostojnije proveriti u lipovoj šumi (na primer, na Fruškoj Gori), i to posmatranjem „napada“ pčela na procvetaло drveće, ali i evidentiranjem prinosa meda.

Dužim „eksperimentisanjem“ mogle bi se sastaviti i tablice zavisnosti približnog dnevnog unosa nektara od nijanse plave boje standardizovanim rastvorom joda premazanih preseka.

Autor ne može preporučiti optimalno vreme vršenja „eksperimenta“ pre cvetanja lipe. Svi su izgledi da se ogled može izvršiti i do deset dana pre cvetanja, a to je dovoljno dug period za donošenje konačne odluke — seliti pčele na lipovu pašu ili ne. Isto tako, otvoreno je pitanje da li se opisani ogled može pouzданo primeniti i kod drugih drvenastih biljaka (na primer kestena).

IZVEŠTAJ SA SEDNICE IO SPOS-a

Na sednici IO SPOS-a od 21. aprila 2007. godine donete su sledeće odluke. Formirana je Komisija (M. Vukić, D. Beljinac, D. Mirić), koja će sublimirati i formulisati sve predloge sa Skupštine, a nakon toga će tako definisani predlozi biti uvršćeni u program rada. Odluka je doneta jednoglasno. Donet je program proslave 110 godina SPOS-a i odluka da se pronađe firma koja će najpovoljnije uraditi povelje SPOS-a, jubilarne značke, plakete, statuete SPOS-a i dokumentarni film o SPOS-u. Doneta je odluka o brojnim pratećim manifestacijama i konkursima povodom jubileja, ali će njihova konkretizacija uslediti na jednom od narednih sastanaka. Izabrana je nova Komisija za marketing (predsednik Đoko Zečević i članovi Dejan Ćukalović i Slobodan Janković). Rodoljubu Živadinoviću se uvećava honorar za 12 000 dinara na ime aktivnosti koje sprovodi kao Koordinator SPOS-a za saradnju sa državnim organima. U časopisu Pčelar se dozvoljava objavljivanje oglasa za prodaju pčelinjih rojeva i društava, ali ne i neselekcionisanih matica. Pošto je istekao rok predviđen za prodaju starih časopisa (31. mart 2007), stare časopise rashodovati.

IZVEŠTAJ SA KONGRESA BALKANSKE PČELARSKE FEDERACIJE

ISTANBUL 29. III – 1. IV 2007.

Dipl. ing. Živoslav Stojanović, predsednik SPOS-a

Prvi Kongres Balkanske pčelarske federacije u organizaciji Turskog pčelarskog saveza, održan je u drevnom gradu Istanbulu u hotelu Radison SAS. Organizacija skupa je bila na veoma zavidnom nivou, sa izuzetnim gostima iz Evrope i Azije, sa veoma uspešnim predavanjima i izlagачima pčelinjih proizvoda i opreme za pčelarstvo. Bio je prisutan predsednik Apimondije A. S. Jørgensen (Danska), kao i

Sa predsednikom Apimondije

sekretar i pomoćnik sekretara Apimondije (Italija). Takođe, prisutni su bili svi predstavnici Balkanske pčelarske federacije (Bugarska, Rumunija, Turska, Grčka, Srbija i (ne)zvanično, Crna Gora. U ime našeg Saveza bili su Živoslav Stojanović i Jožef Agardi.

Turski pčelarski savez je organizaciju skupa poverio profesionalnoj agenciji ZED koja je obezbeđila praktično sve, od registracije učesnika, istovetnih štandova za sve izlagачe, do kongresne dvorane sa izuzetno uspešnom scenografijom, ozvučenjem, kabinama za prevođenje (turski, engleski i ruski jezik) i snimanjem čitavog skupa do fizičkog obezbeđenja. Izlagaci su bili dominantno iz Turske (Firma Petek iz Izmiria sa 3 štanda), ali i iz Rumunije, Bugarske i BiH (samo iz Srbije nijedan učesnik). Poseban štand imali su Balkanska pčelarska federacija i Savezi pčelara Rumunije i Bugarske. Bila je obezbeđena i posebna sala

za Apimondiju i sala sa računarima uz mogućnost korišćenja interneta. Ceremonija svečanog otvaranja bila je 29. marta.

Predavači su bili iz Turske, Rumunije, Bugarske, Grčke, Austrije, Sirije i Makedonije.

Iako je sve delovalo perfektno, iako se na predavanjima imalo zaista šta čuti, organizator, Turski pčelarski savez, nije bio zadovoljan. Razlog tome je taj što se nisu uspeli finansijski pokriti, jer su cene učešća i za njihove prilike bile previsoke (150 evra ulaznica za izložbu Apexpo i predavanja).

Bugarski pčelari su došli kolima i jednim u celosti popunjennim autobusom, ali je malo ko od njih ušao u salu za predavanja, pa čak ni u prostor izložbe – sve zbog previsokih cena. Izložba je bila dobro posećena, pogotovo u sutobu, ali za predavanja se to ne može reći, jer

Sa sekretarom Apimondije i delegacijom Rusije

je sala, sem na dan svečanog otvaranja, uglavnom bila poluprazna. Stoga je na sastanku federacije zauzeti stav da se po jedan, najveći skup u svakoj članici Federacije, ubuduće proglašava i skupom Balkanske pčelarske federacije, a da na istom pravo učešća imaju i izlagaci iz zemalja članica Federacije. Povezivanje članica bi bilo još više izraženo, a troškovi bi za goste bili kudikamo niži. Tako je doneta i načelna odluka da i naša manifestacija (Tašmajdan ili neka druga) poprimi takav karakter.

Takođe je dogovorenog da se naredni skup Balkanske pčelarske federacije održi u Larisi (Grčka) koji bi bio u celosti posvećen Zakonskoj regulativi Grčke (prenosu tih iskustava svim članicama Federacije) i svemu što se tiče izvoza meda u EU.

Odve je sigurno vredno istaći da Grčka ima 22 saradnika koordinatora za pčelarstvo koji najčešće rade u kancelarijama regionalnih pčelarskih saveza i pružaju svu potrebnu pomoć svakom pčelaru, bio on član Grčkog pčelarskog saveza ili ne. Pritom nisu na platnom spisku Saveza pčelara, već ih 50% plaća država Grčka, a 50% EU (eh, gde smo mi u svemu tome, ali i sve ostale članice Federacije).

Sa gospodicom Stelom (Stella Papanastasiou), jednom od 22 saradnika koordinatora za pčelarstvo u Grčkoj i naučnim radnicima Turske

Apiexpo otvorili su predsednik Saveza pčelara Turske, Mustafa Sarioglu i predsednik Balkanske pčelarske federacije, Kosta Kostov.

Turski med u saču

Na izložbi je bilo svih do sada i nama manje ili više poznatih pčelarskih proizvoda, opreme, alata i pčelarskih proizvoda. Ipak, od svega viđenog, moju pažnju je najviše privukla specijalna rešetka za sakupljanje propolis-a za LR košnicu. Njena cena na nekoliko štandova turskih opremaša kretala se od 2,0 – 2,2 evra po komadu. Za veće količine (preko 20 – 30) mogla je da se kupi i po nižoj ceni od 1,50 evra. Kada su u pitanju pčelarski proizvodi, posebno sam bio impresioniran činjenicom kolika je, kakva je i u kakvim formama, proizvodnja meda u saču kod turskih pčelara. Drugo oduševljenje vezano za med u saču bilo je kada sam svakog jutra, za vreme doručka u hotelu, video na švedskom stolu i LR ram sa medom u saču, od koga svaki gost posebnim nožem može odseći komad meda u saču za doručak. Među svim štandovima posebnu pažnju ne samo nas predstavnika SPOS-a, već i ostalih, pre svega turskih posetilaca, privukao je i štand

Predsednik Balkanske pčelarske federacije Kosta Kostov u obilasku štanda firme Apimed iz Bosne i Hercegovine

Proizvođačke cene meda \$/kg					Svetska proizvodnja meda U hiljadama tona			
Zemlja	2000	2001	2002	2003	Zemlja	2003	2004	2005
Kina	0,73	0,60	0,54	0,52	Kina	295	305	305
SAD	1,30	1,55	2,93	3,10	Rusija	126	136	139
Argentina	0,86	0,87	1,32	1,88	SAD	82	82	82
Turska	4,58	3,66	4,59	5,59	Argentina	75	80	80
Indija	2,05	1,81	1,76	1,84	Turska	70	74	74
Meksiko	1,79	1,82	1,82	1,96	Ukrajina	54	58	61
Rusija	0,59	0,70	0,64	0,74	Meksiko	56	57	57
Australija	0,97	0,91	1,08	1,31	Indija	52	52	52
Kanada	1,39	1,51	1,79	3,33	Kanada	35	33	33
Španija	1,89	1,98	1,94	3,28	Australija	16	16	16
Italija	1,62	1,61	1,95	1,98	Brazil	24	25	25
Grčka	4,42	4,49	5,00	4,36	EU (25)	166	170	174
Iran	16,52	13,31	4,93	4,61	Druge zemlje	297	284	283
Francuska	2,17	2,20	2,25	2,67	Ukupno:	1348	1372	1381

Apimeda iz Sanskog mosta iz nama susedne države, Republike Bosne i Hercegovine.

Predavanja su održana po sledećim sekcijsama: biologija i patologija pčela, pčelarski marketing, apiterapija, tehnika pčelarenja, polinacija i flora, strategija pčelarskih integracija u EU. Predavači su bili iz Turske, Rumunije, Bugarske, Grčke, Austrije, Sirije i Makedonije.

Sa svake od navedenih sekcija mogao bi se napisati poseban opširani izveštaj, ali za ovu priliku naveo bih najbitnije informacije vezane za pčelarski marketing, jer je to tema koja najviše pogoda naše pčelare zbog otežanog plasmana meda. Od naših pčelara uvek možemo čuti kako nam je med jeftin, ali nikada nećemo čuti kolike su nam proizvođačke cene meda. Stoga ovde prenosim tabelarni prikaz

proizvođačkih cena meda u svetu prema podacima turskih autora, kao i prikaz najvećih svetskih proizvođača.

Iz navedenih tabeli se jasno vidi da su najveće proizvođačke cene meda u Kini, a da su najveće u Iranu, Turskoj i Grčkoj. Što se tiče ukupne proizvodnje meda, najveća je u Kini, Rusiji, SAD, Argentini i Turskoj.

Kada je u pitanju svetski i posebno kineski izvoz meda, podaci su takođe dati tabelarno. Dakle, najveći svetski izvoznici meda su Kina, Argentina i Meksiko, a kada je u pitanju kineski izvoz meda, najviše ga izvoze u Japan i SAD. Predstavnica grčkog pčelarskog saveza, Stella Papanastasiou, iznela je, za mene iznenadujući podatak, da Grčka izveze u Kinu i do 1 000 tona godišnje svog, grčkog meda. To je prvi put da sam čuo da se Kina pojavljuje i kao

Svetski izvoz meda U hiljadama tona				Kineski izvoz meda U hiljadama tona			
Zemlja	2002	2003	2004	Zemlja	1998	1999	2000
Kina	77	84	82	Japan	23	32	39
Argentina	80	70	63	SAD	20	22	24
Meksiko	34	25	23	Nemačka	14	8	12
SAD	4	5	4	Ostale zemlje	22	25	28
Kanada	23	15	14	Ukupno:	79	87	103
Ostale zemlje	125	153	192	Izvor: Ministarstvo poljoprivrede SAD	91		
EU (u treće zemlje)	8	7	6	Napomena: Podaci u tabelama preuzeti su sa prezentacija na Prvom kongresu Balkanske pčelarske federacije			
EU (unutar EU)	54	42	59				
Ukupno:	405	401	443				
Izvor: FAO+Comext							

uvoznik meda (verovatno u cilju pospešivanja kvaliteta meda za reeksport) i prva pomisao mi je bila – što bi bilo dobro za pčelarstvo i kod nas i u svetu kada bi Kina postala veći potrošač i uvoznički meda.

Mnoge naše pčelarske nade vezuju se za eventualni izvoz meda u EU, stoga evo nekoliko tabelarnih bitnih podataka o stanju pčelarstva u Evropskoj uniji. Sem podataka o broju pčelara i broju košnica, možda je najinteresantnija činjenica da je procenat profesionalnih pčelara u EU svega oko 3% i da je kod profesionalaca prosečna veličina pčelinjaka svega oko 260 košnica. Kada je u pitanju proizvodnja meda i uvoz meda u EU, situacija je vidljiva u tabeli.

Iz ovih podataka o proizvodnji i uvozu meda u EU možemo izvući nekoliko veoma interesantnih zaključaka:

- 1) da je učlanjenjem novih 10 članica, ukupna proizvodnja meda uvećana za oko 50% (sa 117 na 163 hiljade tona godišnje proizvodnje),
- 2) da su najveći proizvođači meda Španija, Nemačka, Francuska i Mađarska,
- 3) da je Mađarska kao nova članica EU sigurno najveći proizvođač meda po stanovniku, oko 2,2 kg,
- 4) da je Nemačka najveći uvoznik, jer u strukturi ukupnog uvoza meda u EU, skoro polovina ide za Nemačku.

Kada je reč o novim članicama u EU, interesantni su podaci o njihovoj ukupnoj proizvodnji i potrošnji, odnosno o njihovim viškovima ili eventualnim manjkovima u potrebi za

medom. Ovi podaci nam govore još jednom da Mađarska ima značajne viškove meda, odnosno da je ukupna proizvodnja 5 puta veća od potrošnje i da je orijentisana na izvoz svog meda.

Tržne viškove meda imaju i Slovačka i Češka, dok ostale članice (nedostaju podaci za Sloveniju, Kipar i Maltu) imaju nešto veću potrošnju od proizvodnje meda za oko 20–30%.

Pčelarstvo u Turskoj je imalo snažan trend rasta u drugoj polovini XX veka kao i početkom prvih godina XXI veka. Njihove zvanične statističke podatke možete pogledati u tabeli.

Tokom prethodnih godina naši pčelari su imali par pčelarskih ekskurzija do Grčke i do njihovih pčelara i pčelarskih zadruga. Grčka je takođe značajan evropski proizvođač meda i sigurno jedan od onih proizvođača sa dobrom izvoznom cenom meda. Njihove zvanične statističke podatke sam prikazao u tabeli.

Sa ovog skupa, kao najvrednijim za nas smatram upoznavanje i veoma dobru komunikaciju sa čelnim ljudima Apimondije (Jørgensen i Janoni), kao i sa svim čelnim ljudima nacionalnih saveza Federacije, a pogotovo s Rumunima, Grcima, Bugarima i Turcima. Kao veoma vrednim, takođe smatram i poznanstvo i komunikaciju sa dr Hicham Al Rouz iz Damaska (Sirijska) i Aleksandrom Ponomarevim, korespondentom ruskog časopisa Pčelovodstvo (ovaj časopis je objavio reportažu M. Ćirovića o poslednjoj Tašmajdanskoj izložbi sa slikom Kraljice meda SPOS-a).

Svečana ceremonija zatvaranja Kongresa održana je u nedelju 1. IV 2007.

ČUDESNI MUMIO

Milan Jovanović, Trstenik

Apiterapija

Ako pomenete reč „pčela“ ili „pčelarstvo“, za većinu onih koji se ne bave ovim poslom prava asocijacija će verovatno biti med.

Dosta je onih koji poznaju i druge pčelinje proizvode, ali je veoma mali broj onih koji znaju kako da ih na pravi način iskoriste. Ono što sam uočio jeste da većina potrošača uzima tečni med direktno, a da veoma mali broj ovu „zlatnu tečnost“ rastvara u hladnoj ili toploj vodi.

Ovde bih posebno napomenuo ispitivanje prof. dr L. B. Lazebnika (CNII, gastroentero-

logija, Moskva) koje je pokazalo da oni koji imaju povišenu želudačnu kiselinu mogu smanjiti kiselost ako koriste topli rastvor meda (100 ml vode zagrejane na temperaturu od 35–40 °C + 50 g meda, 1,5 sati posle doručka i ručka i jedan sat pre spavanja) sa uspešnošću smanjenja kiselosti od 76,4%, dok oni koji imaju manjak kiselosti treba da koriste hladni rastvor meda i vode (100 ml vode ohlađene na temperaturu od 13–15 °C + 50 g meda, tri puta dnevno pre jela) i uspešnošću povišenja kiselosti od 75%.

Takođe i vodeći svetski apiterapeuti govorile da ljudski želudac direktno unošenje meda izuzetno teško podnosi, da se iskorisćenje hranljivih materija smanjuje i da ga je najbolje mešati sa vodom, biljnim čajem, sokom, jogurtom (Mladenov, Stangaciu).

Kristalizani med je veoma nepovoljan za pčele (posegovo zimi), ali, sa druge strane, za ljude je veoma pogodan pre svega zbog mogućnosti žvakanja čime se uz pomoć pljuvačnih žlezdi podstiče bolja razmena materija. Korisno je da se med pre gutanja zadrži u ustima dok se potpuno ne otopi, jer se na taj način podstiče antibakterijsko dejstvo i za to je veoma pogodan kristalizani med (Kulinčević). Ako je kristalizani med još uvek u saču, time se može povećati korisno dejstvo žvakanja.

Međutim, malo ko je čuo za „mumio“ ili „planinsku krv“, a zovu ga još i „planinske suze“. Pre više hiljada godina, one pčele koje su nalazile stanište u stenama i pećinama ostavljale su svoja gnezda na mestima koja životinjama i čoveku nisu bila na dohvata ruke.

Vremenom je došlo do fosilizacije meda, voska i mleča i nastao je „mumio“. To je za sada jedina realna pretpostavka naučnika, jer mesta na kome se nalazi i sastojci u njemu nedvosmisleno ukazuju na to. Postoje razne vrste mumia, a klasifikacija zavisi od mesta nastanka.

U stara vremena mumio se koristio za lečenje najrazličitijih bolesti, a pominju ga i Aristotel, Avicena, Biruni, Arazi i mnogi drugi mislioci i lekari koje istorija pamti. Pesnici su ga preporučivali u najslagođenije od svih bolesti – patnji od ljubavi, a bogati putnici, trgovci i hadžije nikada nisu polazili na put bez krupice mumia koja bi ih štitila od mnogih bolesti.

A onda je nekako pao u zaborav, pa je tek sedamdesetih godina prošlog veka počela da mu se posvećuje izuzetna pažnja, jer je otkriveno da mumio sadrži veoma retke aminokiseline, posebne minerale i masne kiseline, a zovu ga još i tajnim oružjem protiv bolesti.

Postoji mnogo sastojaka u mumiju za koje nauka još i ne zna.

Rusija je do pre nekoliko godina zabranjivala izvoz mumia, jer je tamo tretiran kao nacionalno blago. Boja mu je tamna ili kestenjasto mrka, a ukus nagorak.

Mumio sadrži mnogo minerala, šest aminokiselina, prirodne steroide, vitamine A, B, C i P (citrine), fosfolipide i polifenol komplekse, terpenoide. Takođe su prisutni i tragovi makroelementa (kobalt, nikl, bakar, cink, mangan, hrom, gvožđe, magnezijum i drugi).

Utvrđeno je da poseduje antikoagulativno (protiv zgrušavanja krvi) dejstvo (dr T. R. Abdurahmanov, 1970), da leči bolesti perifernog nervnog sistema, radikulite, neuralgije, teške slučajevе neuralgije nerva trigeminusa kao i oboljenja centralnog nervnog sistema. Kod tromboflebita dubokih vena donjih ekstremiteta koristio se mumio u količini od 0,3 g jednom dnevno u toku 10 dana. Ustanovljeno je da su simptomi nestajali u potpunosti posle 8–10 dana (B. I. Kozlovskaja, A. M. Mamadalijeva, S. D. Madijarov, 1968).

Takođe je utvrđeno da mumio stimuliše regenerativne procese kod infarkta miokarda, kao i da ubrzava procese obnavljanja svih mišićnih, nervnih i koštanih tkiva. Utvrđeno je da prelomljene kosti zarastaju dva puta brže ukoliko se koristi mumio (V. N. Ismailova, 1969).

Falsifikatori veoma vešto falsificuju mumio, a ta pojava je bila prisutna i kod starih naroda. Interesantan način za uvrđivanje kvaliteta mumia, a koji su koristili stari narodi, zapisao je jedan istraživač putopisac koji je putovao srednjom Azijom.

On navodi da su petlu ili kokoški lomili nogu, a zatim uzimali 0,5 g mumia i mešali sa uljem crvene ruže.

Da bi dobili ružino ulje, latice ruža su morali umakati u vodu i potom sve to zagrevali i puštali da vri. Voda je isparavala, a ulje koje ostaje se propušтало kroz gazu.

Smesu mumia i ružinog ulja su delom nakapali petlu u grlo, a veći deo su koristili za premazivanje mesta preloma pre nego što su stavljali mek povez. Ako su pe-

tu prelomljene kosti srasle za 24 časa, mumio su smatrali čistim i kvalitetnim.

Dešavalo se da kosti srasnu i za neverovatnih 16–17 sati.

Kada je Mary Jane Fisher iz Vašingtona dovela sina kod lekara na redovnu kontrolu posle preloma noge, lekar se upitao kako je moguće da je sve sraslo za tako kratko vreme, a trebalo je da prođu još dve nedelje. Mary je rekla: „Zove se mumio, a preporučio mi ga je najbolji prijatelj“.

Lekovitost mumija se dokazala i kod lečenja želudca, bubrega, tuberkuloze, rana i opekoština, čireva, astme, upalnih procesa, trovanja otrovima biljnog porekla, stomačnih problema, šećerne bolesti.

Primenjuje se u ginekologiji, a izuzetan je u postoperativnom periodu za jačanje imuniteta (S. Sakirov, T. M. Šamšina; S. I. Geršaković, L. H. Habibov, A. J. Vojgelmen, A. S. Višnjevski, J. N. Nuralijev).

Na Moskovskom medicinskom institutu posebno navode kako mumio potpomaže ko-

rekciju imunog statusa čoveka kod skrivenih imunodeficitarnih stanja.

Naime, bolesnici od infekciono alergijske bronhijalne astme kod kojih je otkriven deficit T limfocita, dobijali su po 0,15 g mumija dva puta na dan, tokom 15–20 dana.

Posle završetka lečenja ustanovljeno je da su se T limfociti u krvi približili normalnim vrednostima.

Nauka stavlja mumio u biostimulatore prvog reda, eliksir koji diže iz mrtvih, a preterano uzimanje mumija (predoziranje) može dovesti do psihičkog rastrojstva, pa se nikako ne savetuje samolečenje.

Ne preporučuje se trudnicama i deci mlađoj od 12 godina.

Oko 20 generacija moraju strpljivo i nesrećno čuvati ovakve ostatke pčelinjeg gnezda, kako bi neke naredne generacije imale koristi od ove lekovite materije. Za mnoge je mumio nastao slučajno, van dometa ljudi i životinja, dok neki misle da je sačuvao poruku: „Večno strpljenje, a sutra spasenje“.

SEĆANJE NA ČLANA UREĐIVAČKOG ODBORA ČASOPISA PČELAR 100 GODINA OD ROĐENJA AKADEMIKA I PROFESORA DOKTORA SVETISLAVA ŽIVOJINOVIĆA

Petar Ž. Đergović

Ul. Vojvode Tankosića br. 7/17, 18000 Niš
(018) 249-359, (064) 15-23-444

Nesrećnim slučajem, 3. decembra 1966. godine izgubio je svoj život akademik dr Svetislav Živojinović, redovni profesor Šumarskog fakulteta u Beogradu i član uređivačkog odbora našeg časopisa Pčelar.

Pokojni profesor Sveta rođen je 1907. godine. Od rane mladosti počeo je da se bavi pčelarstvom, dobijajući prve pčelarske savete od svoje majke. Kao odličan student, skrenuo je pažnju svojih profesora, koji ga zadržavaju na Poljoprivredno-šumarskom fakultetu za asistenta na predmetu entomologija.

U prvim tekstovima iz pčelar-

stva naročito su zapaženi njegovi radovi i studije iz oblasti neprijatelja pčela iz sveta insekata koji su objavljeni na stranicama Pčelara.

Posle II svetskog rata, kog je proveo u zarobljeništvu u Nemačkoj, profesor Sveta se sav angažuje na obnovi popaljenog Poljoprivredno-šumarskog fakulteta u Zemunu, gde je u saradnji sa svojim kolegama uspeo da vrlo brzo osposobe Katedru za zaštitu bilja, kako za nastavni, tako i za naučni i stručni rad. Period posle rata obeležile su mnogobrojne akcije pošumljavanja više hiljada hektara goleti listopadnim i naročito

crnogoričnim šumama, posebno u pograničnim pojasevima Srbije. U prigradskim i gradskim parkovima, ulicama i mnogim selima, zasađene su, pored ostalih, i sofore o kojima je pisao i Ivan Brndušić nedavno u Pčelaru (8/2004), najvećom zaslugom akademika Svetе. Sofora cveta jula i avgusta, vrlo je medonosna i krasiti mnoge parkove širom Srbije, a u Nišu Čair, park u tvrdavi i oko nje i obale Nišave.

U toku svog vrlo plodnog naučnog i pedagoškog rada objavio je preko 150 naučnih, stručnih i popularnih publikacija, obrađujući, pored pčelarstva, vrlo studiozno i problematiku zaštite bilja i šuma. Na problemu zaštite šuma uživao je veliki ugled naučnog radnika u našoj zemlji kao i van njenih granica.

Njegovo kapitalno delo „Šumarska entomologija“ se koristi u obrazovanju visoko stručnih kadrova, a koriste je i pčelari u upoznavanju najsitnijih defolijatora biljaka tj. šuma iz familije lisnih i štitastih vašiju, koje izljučuju tečne ekskremente bogate šećerom (medljiku) od kojih pčele proizvode med medljikovac.

Srpska akademija nauka i umetnosti, ceneći veliko i značajno naučno delo profesora Svetе, izabrala ga je 1963. za svog dopisnog člana. Savezno izvršno veće (tadašnja Vlada), za naučni doprinos i intenzivan rad u privrednom razvoju zemlje odlikovala ga je Ordenom rada.

Pčelari Srbije pamte ga u najlepšim uspomenama!

REPORTAŽE

Skriveno bogatstvo tišine

Na Vrbicu, u selu Slišanu na padinama Petrove Gore, ispod Radana, održan je 21. Dan pčelara UP Leskovac. Domaćin slave bio je **Stanko Novaković**, marljivi pčelar i dobar domaćin, pčelari 30 godina i dobitnik je diplome Jovana Živanovića. Ispred kuće građene u moravskom stilu, na osunčanom proplanku sa

viknuo: „Ovo je mesto na kome Sunce nikada ne zalazi“.

S. Nikolić

Poseta Banja Luci

Obrazovnim planom DP Čačak za ovu godinu predviđena je poseta i banjalučkim pčelarima koja je realizovana 20. aprila 2007. godine. Tri dana druženja 20 čačanskih pčelara sa kolegama u Banja Luci ostaće u trajnom sećanju svih učesnika. Preko 1 000 km puta duž Srbije, Republike Srpske i Federacije iskorisćeno je za uživanje u prirodnim lepotama predela kroz koje smo prolazili i podsećanje na događaje iz bliže i dalje prošlosti. Za zanimljiva kazivanja duž puta bili su zaduženi profesori **Momčilo Zarubica** i **Žiko Nenadić**. Baljalučani su bili divni domaćini. Zahvaljujemo se predsedniku društva **Veselku Gatariću**, **Branislavu Končaru**, bivšem predsedniku **Popržen Danilu** i najstarijem pčelaru Banja Luke **Bosančić Gojku** (rođen 1913).

Nadam se da ostali neće zameriti što im ne pomognemo imena, malo je prostora u Pčelaru

za takve ljudi - ne. I njima hvala i svi su dobrodošli u užvratnu posetu Čačku.

Ranislav
Krunić

kojeg se pruža pogled na ostatke vizantijske metropole Caričinog grada, okupilo se stotinu pčelara i meštana. Stanko je upoznao goste sa svojim načinom pčelarenja. Pčelinjak se nalazi na 550 metara nad morem i koristi tri izdane liveadske paše godišnje sa prosečnim primosom od 50 kg godišnje. Valja reći da je ovaj skup pčelara protekao u raspoloženju blage tišine, rada, nadmoćnog mira i marljivosti, koji su ponavljaju svojstveni pčelama. Kada je vizantijski car Justinian na ovom mestu počeo da gradi svoju metropolu, kao najistureniji bedem istočnog hrištanstva, oduševljeno je uz-

**REGIONALNA ASOCIJACIJA
PČELARSKIH ORGANIZACIJA JUGOISTOČNE SRBIJE (RAPOJS) – Niš i
BALKANSKA PČELARSKA FEDERACIJA
organizuju**

**VI MEĐUNARODNI STRUČNI SEMINAR
O KOMERCIJALNOM ODGAJANJU MATICA**

MATICE SE RAĐAJU PEVAJUĆI

Aleksinac, subota, 23. jun 2007, Dom kulture, 9 sati

Saznajte tajne najboljih srpskih i bugarskih stručnjaka za odgajanje matica

09.00 – 09.10 Ing. Vlastimir Spasić, predsednik RAPOJS:

Pozdravna beseda

09.10 – 09.20 Kosta Kostov, predsednik Balkanske pčelarske federacije:

Uvodno izlaganje

09.20 – 09.30 Kosta Kostov svečano uručuje sertifikate srpskim lekarima koji su završili Kurs apiterapije u organizaciji Ministarstva zdravlja Bugarske

09.30 – 10.40 Prof. dr Jovan Kulinčević, Apicentar, Beograd:
Selekcija i metode odgajanja matica u Srbiji (Apicentar)

10.40 – 11.40 Prof. dr Plamen Petrov,

Agrarni univerzitet, Plovdiv:

Selekcija i metode odgajanja matica u Bugarskoj

11.40 – 12.00 Pauza

12.00 – 13.00 Mleta Marković, profesionalni odgajivač matica i kooperant Apicentra, Jabuče:

Praktična uputstva za uspešno odgajanje visokokvalitetnih matica

13.00 – 13.30 Prof. dr Plamen Petrov,

Agrarni univerzitet, Plovdiv:

Odgajanje i promet matica u Evropskoj Uniji sa specifičnostima pojedinih zemalja

13.30 – 14.00 Diskusija

Poseban gost na seminaru biće **Gančo Ganev**, predsednik Nacionalne branšne organizacije Bugarskog pčelarskog Saveza (pčelari, trgovci, naučnici).

Ulez je besplatan za članove Asocijacija uz akreditaciju. Možete se učlaniti preko društava pčelara (**100** dinara), ili plaćanjem pojedinačne članarine (**500** dinara) koju treba uplatiti na žiro-račun Asocijacije 105 – 6847 – 52 (poneti original uplatnice kao dokaz uplate).

Nakon seminara, organizuje se dvodnevni

VIŠI MEĐUNARODNI KURS ODGAJANJA MATICA

Aleksinac, subota i nedelja, 23. i 24. jun 2007.

Kurs će držati kolegijum predavača sa seminara

Broj polaznika je ograničen. Prednost imaju pčelari koji su završili prvi kurs o odgajanju matica 26. juna 2005, a ostali pčelari po redosledu prijavljivanja. Kurs će se održati na uzorom pčelinjaku Saše Rakočevića u selu Stanci (18 km od Aleksinca).

Kotizacija za kurs iznosi 3.700 dinara (47 evra) i, pored pohadanja kursa, obuhvata i: prisustvo seminaru bez posebne naknade, ručak i večeru u subotu, prenoćište u višekrevetnim sobama (2–6), doručak i ručak u nedelju, DVD snimak seminara, sertifikat „Master odgajanja matica“.

Prevoz organizuju polaznici. Noćenje je u Domu učenika u Lipovcu, 4 km od pčelinjaka.

PROGRAM KURSA

Subota, 23. jun 2007.

15.00 – 15.40	Ručak u Lipovcu
16.00 – 18.00	Prvi deo kursa na pčelinjaku
18.30 – 19.00	Večera u Lipovcu
19.15 – 20.00	Teorijska priprema za aktivnosti u nedelju (kolegijum predavača sa seminara)
20.00 – 20.45	Projekcija filma o odgajanju matica u BiH
20.45 – 21.30	Projekcija filma o odgajanju matica u Nemačkoj

Nedelja, 24. jun 2007.

07.00 – 07.30	Doručak u Lipovcu
08.00 – 14.00	Drugi deo kursa na pčelinjaku
14.30 – 15.30	Ručak u Lipovcu
15.30 – 16.00	Poseta velelepnom manastiru Svetog Stefana u Lipovcu

Način prijavljivanja polaznika: Pozivate brojeve (063) 860-8510 ili (018) 846-734, sa kojih će vam se dati odobrenje (sa pozivom na broj) da uplatite 3.700 dinara na račun Asocijacije 105 – 6847 – 52. U roku od **najviše dva dana** na iste brojove javiće tačan datum uplate i dobićete potvrdu da ste registrovani.

Molimo vas da se što pre prijavite, pošto je broj mesta ograničen.

Tehnički organizator,
Dr med. Rodoljub Živadinović,
Potpredsednik Asocijacije za obrazovanje i marketing

Predsednik Organizacionog odbora,
Ing. Vlastimir Spasić,
Predsednik Asocijacije

Aktivnosti u Zaječaru

Podno Kraljevice, u sali Doma vojske Srbije 3. marta 2007. održana je redovna godišnja skupština pčelara Zaječara, zajedno sa izložbom voska i opreme. Usvojeni su izveštaji i plan aktivnosti za 2007, prihvaćen predlog o formiranju Asocijacije pčelara istočne Srbije (obuhvata 10 udruženja Zaječarskog i Boranskog okruga uz mogućnost pristupa i drugih udruženja iz ovog dela Srbije) i prihvaćeni su principi evropskih standarda u pčelarstvu.

Nakon skupštine, pred još punijom salom, predavanje je održao profesor **Lebedev** iz Rusije. Stručnjak svetskog glasa govorio je o savremenom pčelarenju nagašavajući da Srbija i Timočka krajina imaju sve preduslove za proizvodnju kvalitetnih i ekoloških pčelinjih proizvoda. Predavanju su prisustvovali i gosti iz Knjaževca, Bora, Majdanpeka, Boljevca, Negotina i Kladova, a skup su propratile sve TV kuće u Zaječaru i Narodne novine Timok.

Ratomir Simonović

Aktivnosti u Erdeviku

U Erdeviku je 8. februara 2007. predavao održao **mr Naum Bandžov** na temu ekološko-biološkog pčelarenja i proizvodnje visoko produktivnih i higijenskih matica.

Povodom 68 godina od osnivanja prve i jedine pčelarske zadruge u tadašnjem Šidskom srežu, UP „Lipa“ iz Erdevika je održalo svečanu sednicu i dodelilo diplome aktivnijim i starijim pčelarima **Horvat Palku**, **Segedi Lajošu** i **Manojlović Đuri**, a zahvalnice **Zec Milutinu** iz Mesne uprave i **Petru Stanivukoviću** iz Lovačkog društva.

Doneta je odluka da se za uskršnje prazni-

ke prikupi pomoć za obolelu decu u bolnici Principovac kod Šida.

Nećak Radivoj

Skupština u Priboru

UP Pribor održalo je 4. februara redovnu skupštinu na kojoj je usvojen izveštaj o radu i plan za narednu godinu. Priznanja je uručio

predsednik Asocijacije Zlatiborskog i Moračkog okruga **Đoko Zečević** koji je govorio o radu Asocijacije i registraciji pčelinjaka. Pored predstavnika okolnih udruženja, gost nam je bio i predsedavajući Skupštine SPOS-a **Milić Vukić**. Predavanje je održao **Veroljub Umeljić** o odgajanju matica. Svim članovima je podeљen bilten udruženja. Svi su se pohvalno izrazili o radu Udruženja nakon ujedinjenja.

Savo Mrdak

Uzorkovanje u opštini Šid

U saradnji UP Šid i republičkog veterinarskog inspektora, 20. aprila 2007. organizovano je uzorkovanje pčela i legla na više pčelinjaka radi kontrole zdravstvenog stanja pčela.

Uzorkovanje je izvršila **dr sci. vet. med. Nada Plavša** uz pomoć saradnika **Petra Lepkina**, **Jovane Covanić**, **Zorana Mučalovića**, **Igora Mravljevića** i **Ognjena Delića** uz pri-

sustvo veterinarskog inspektora **Željka Krneta**. To je bila dobra prilika da se lokalni veterinarski tehničari usavrše u obavljanju ove aktivnosti koja je u interesu i pčelara i potrošača. Nakon radnog dela, održano je prigodno dru-

ženje. Šidski pčelari su shvatili vrednost ove zakonske obaveze i krenuli su sa ispunjavanjem svojih obaveza koje se traže od strane nadležnih organa, a sada ostaje da ti isti organi urade nešto na rešavanju brojnih problema pčelara.

Goran Nešić

МАРК-КОМ Белановица
Производимо на свом пчелињаку

Душан Мирић
014/89-769; 063/80-76-142

МЛЕЧ, ПОЛЕН, ПРОПОЛИС и МЕД
На велико и мало
МАТИЦЕ, РОЈЕВИ, пакетни 1,2 кг,
на рамовима ФАРАР и ЛР
комплет кошнице са пчелама

ПЧЕЛАРСКА FARMA JEVTIĆ

МАТИЦЕ	ПРОИЗВОДНА ДРУШТВА	МОДЕЛ СВАКИ ДОГОДОВАР
РАКИТНИ РОЈГИ	КОШНИЦЕ МЕД	
РОЈЕВИ НА ДВ РАМОВИМА	ФОРМИРАЊЕ КОМПЛЕТНОГ ПЧЕЛИЊАКА	
РОЈЕВИ НА ЛР РАМОВИМА	ИСПОРИЛКА У НАШОЈ АМБАЛАЗИ	

MILAN JEVTIĆ 35267 ОПАРИЋ
(035) 722 564 (063) 805 86 08

MILANJEVTIC.COM
MILANJEVTIC@PTT.YU

BRZO-LAKO-KVALITETNO !

Prodajem prese za bušenje ramova sa automatskim utiskivanjem bikari u ram.

-Bikarne za ramove 3x7 mm

-Prohrom-inox žicu za ramove 0.4 i 0.45mm

-Aluminijumske ramaljke za ramove

Онажимају и усвајају здрав посав (које обновљавају рамове).
Неки им склонјују здравље јер се не уважа о њему.
а вистину се не изводију.

031/894-331
895-176

Šendeković

ПАКЕТНЕ РОЈЕВЕ
РОЈЕВИ НА ОВИ И ЛР РАМУ
МИЛДЕ ОРГАНЕ ПОСЛОВЕ
ПОСЛЕДЊИ ПРИОБОДА
ТОВОРИ СЕЧЕ СОЧНОЋЕ

ПЧЕЛАРСТВО "АРСИЋ"
ТЕЋИЋ - РЕКОВАЦ

ПЧЕЛАРСТВО "АРСИЋ"
035-729-347, 063-775-75-05

ALAT, ОПРЕМА И ПРИБОР ЗА ПЧЕЛАРСТВО
ezpr D R A G A N - ŠABAC
 15353 Majur, Vere Blagojević 28. tel: 015/377-009; 063/233-813

Противнији прибор за врчанje, пчеларски прибор и заједничку опрему

**Одлична мотиљна грејачка
на идеалном раму од
8 квадратних метара.**

**Ново! Олакшје сећи рад.
Без додатних преправак
поставите електрични пегаон
на вашу центрифугу.**

• НАДЕ ПЧЕЛАРСКО ИЗКУСТВО И ИНЖЕНЕРСКИ ТЕХНОЛОГИЈА СУ У СУЈУЦУ СА ВРЕМЕНОМ ПЧЕЛАРЕВА!
СА "DRAGAN"-ом јЕ ЛАШЕ ПЧЕЛАРИ!

• власник,
 Ing. Dragomir Đurđić
 пчелар

**ДОМ
"ДОМ ПЧЕЛАДА ПРОМЕТ"**

**Производи, откупљује, пакује и пласира
мед и остале пчелиње производе
преко трговине широм Србије**

11319 Крњево, Бул. ослобођења 16
 тел: 026/821-080; 064/864-20-19; 064/864-20-21
 E-mail: cmana-promet@ptt.yu

CENTAR ZA SELEKCIJU I REPRODUKCIJU MATICA TIMOMED D.O.O. Knjaževac

19350 Knjaževac • Kej Veljka Vlahovića 7a
tel.: 019 732-330, 732-872, 730-721
fax: 019 732-485 • e-mail: timomed@ptt.yu

TIOMED - na području je preuzeo i Centar za selekciju i reproduciju matica iz sastavne jedinice Reprostanica III Slobodarskog mesta Knjaževac. U ovu novu centra ušli su i istraživači reprodukcije matica.

Rešenje za selekciju pčela i reproduciju matica izdate je od Ministarstva poljoprivrede br.č: 273-397-00327/2005-04 od 17.06.2005. godine

VRŠIMO PRODAJU:

SELEKCIIONISANIH MATICA
(u periodu od 15.05.2007. god.)

PAKETNIH RÖJEVA

Isporuka matica vrši se
po redosledu uplate

Kontakt telefoni:

"Timomed":

063 27-37-606 (Aneta) i 019 730-721 (Milan)

Prodavnica u Zaječaru:

019 424 420 (Dušica)

Repro stanica u Zaječaru:

064 83-45-232 (Branislav Jovanović)

Prodavnica u Negotinu: 019 545-323 (Zlatica)

Prodavnica u Sokobanji: 018 833-569 (Nela)

Prodaja u Beogradu: 064 414-0542 (Svetlana)

Vršimo otkup meda i
ostalih pčelinjih proizvoda!

ЦЕНТАР ЗА СЕЛЕКЦИЈУ И РЕПРОДУКЦИЈУ
У САРАДЊИ СА ПОЉОПРИВРЕДНИМ ФАКУЛТЕТОМ БЕОГРАД

"Петица Стојановић"

Тимочка 6, 36103 Рибница, Краљево
тел./факс: 036 37 53 36
моб. тел.: 063 80 333 59, 064 44 61 911
e-mail: pcelicazz@yahoo.com

5

ПЧЕЛИЦА
КРАЉЕВО
ЛИНИЈСКИ СЕЛЕКЦИОНИСАНЕ
МАТИЦЕ

Обавезавање матица по захтеву купца боја број
Испорука по редоследу пријаве.
ЗА ВЕЋЕ КОЛИЧИНЕ ОДОБРАВАМО ПОПУСТ!

РЕГИСТРОВАНИ ПРОИЗВОЂАЧ МАТИЦА
РЕШЕЊЕМ МИНИСТАРСТВА ПОЉОПРИВРЕДЕ БРОЈ 420-01-00139/2004-04
ПАКЕТНИ РОЈЕВИ - РОЈЕВИ НА ЛР - РАМУ

Karolji
Nektar
- Већеј -

Vlasnik: Laslo Karolji
21220 Већеј, Ударничка 40
Telefon: 021-817-274
mobil.: 063-7754-048
Email: karoljin@sojanet.co.yu

*IZRADA I PRODAJA
SATNIH OSNOVA
SA 20% ЗАШТИТЕ OD VAROE
*ZAMENA I ODKUP
VOSKA I STAROG SAĆA
*LEKOVITI ZA PČELE
PČELARSKI PRIBOR
I OPREMA
*IZRADA SVEČA
*POGAČA ZA
PREHRANU PČELA
*BAGREMOV, LIPOV,
LIVADSKI
I SUNČOKRETOV MED
*ODKUP MEDA
I PROPOLISA
*BIO PROGRAM OD MEDA

ЦЕНТАР ЗА СЕЛЕКЦИЈУ И РЕПРОДУКЦИЈУ
У САРАДЊИ СА ПОЉОПРИВРЕДНИМ ФАКУЛТЕТОМ БЕОГРАД

„Пчелица Стојановић“

Тимочка 6, 36103 Рибница, Краљево,
тел. 036 37 53 36 моб. тел. 063 80 333 59, 064 44 61 911, pcelicazzz@yahoo.com

ЛИНИЈСКИ СЕЛЕКЦИОНИСАНЕ МАТИЦЕ

РЕГИСТРОВАНИ ПРОИЗВОДНИ КАПАЦИТЕТИ: - ЦЕНТАР ЗА СЕЛЕКЦИЈУ 700 ПЧЕЛИНЬХ ЗАЈЕДНИЦА.

СА КАПАЦИТЕТОМ РЕПРОДУКЦИЈЕ 6000 МАТИЦА И 300 ПАКЕТНИХ РОЈЕВА И РОЈЕВА НА ДР РАМУ.

- РЕПРОСТАНИЦЕ - 3800 ПЧЕЛИНЬХ ЗАЈЕДНИЦА СА КАПАЦИТЕТОМ

РЕПРОДУКЦИЈЕ 5500 МАТИЦА И 2500 ПАКЕТНИХ РОЈЕВА И РОЈЕВА НА ДР И ДБ И ФАРАР РАМУ.

РЕПРО СТАНИЦЕ

- МИОДРАГ РАДОСАВЉЕВИЋ
Ваљево, тел. 014 220 113, 064 296 18 78
- ЗОРАН КОСТИЋ
Крупњ, тел. 015 681 253, 063 772 62 08
- МИЛАН ЈЕВТИЋ
Опарић, 035 722 564, 063 895 86 08
- РАДЕ МАРЈАНОВИЋ
Бајина Башта, 063 817 39 09
- ПЧЕЛИЊАЦИ МИРИЋ
Белановица, 014 89 769, 063 807 61 42
- ИГОР ИВОВИЋ
Крагујевац, 063 63 00 29
- ПЧЕЛАРСТВО АРСИЋ
Течић - Рековац, 035 723 347, 063 775 75 06
- ПЧЕЛИЊАЦИ ТАНАСКОВИЋ
Дудовица, 011 818 60 41, 063 80 18 358
- МИТРОВИЋ МИЛАН
Крушевача, 037 455 035, 064 38 32 561
- СТАНИСЛАВ ВЕНЕР
Купиново, 064 375 50 74
- МЕДЕНА, Зоран Ђурић
Меховине, 015 518 532, 063 89 50 610
- ДРАГАН ЈЕВТИЋ
- МИЛИЈА РАТКОВИЋ

ПЧЕЛИЦА
КРАЉЕВО

5

PČELINJAK JOVANOVIĆ - ZAJEČAR

**PAKETNI ROJEVI
ROJEVI NA DB, LR, AŽ RAMOVIMA
FORMIRANJE KOMPLETNOG PČELINJAKA
MOGUĆ SVAKI DOGOVOR**

019/ 428 -211 064/ 127 39 05

Pčelarska kuća Jevtić

Matrice
Rojevi na LR ramovima
Rojevi na DB ramovima
Paketni rojevi

Košnica + roj → najpovoljnije
Formiramo pčelinjak za Vas
Prodaja kompletnih pčelinjaka
Mogući razni dogовори

email: jevtic@ptt.yu
www.pcelarskakucajevtic.com

Jevtić Svetlana i Dragan
tel. 035/ 722-684 063/ 89-33-123

ZANATSKA BRAVARSKA RADNJA „MARKOVIĆ“

Izrada:
ručice
jugo razmak
pčelarski nož
nosiljka za košnice
nosuć ramova pri pregledu košnici
bušilica za ramove
australijska stega
malična rešetka
pčelarska vaga
zatezači

vl. Rade Marković
ul. Sajtareva br. 43
18360 Sviljig
tel. 018/824-040
mob. 063/8915-051
063/7674-621

златна медаља за квалитет
са Новосадског сајма

Пчеларска радња
НЕКТАР
Крагујевац

Телефон/факс
034/371 501
Производња погача
034/562 296
Производња воска
034/334 599
Мобил: 063/640 144

www.nektarkq.com nektarkq@eunet.com

- израда и продаја сатних основа
- замена и откуп воска
- израда погача за прихрану пчела
- откуп мела и прополиса
- продаја

METALOPLASTIKA

Sve vrste ambalaže za med...

METALOPLASTIKA

A collection of various honey packaging containers, including jars of different sizes (0.18L, 0.37L, 1L, 2L, 3L, 5L, 10L) and PET bottles, all labeled with 'MEL' or 'MELA'. The containers are arranged on a background of a honeycomb pattern.

VRNJAČKA BANJA • tel. (036) 631-128, 631-487, 631-677 • www.metaloplastika.com

NAJ POVOLJNIJE KVALITETNIJE

- Ramovi od suve lipe za sve tipove košnica. Dnevni kapacitet do dve hiljade ramova.
- Košnice svih tipova, tačne mere, precizna izrada.
- Formiramo pčelinjake do 100 košnica.
- Sva pčelarska oprema, pribor za vrcanje meda.
- Hrana i lekovi za pčele.
- Praktična obuka za tehniku pčelarenja.
- Proizvodnja linijski selekcionisanih matica, rojeva na LR ramovima, paketnih rojeva.

Naše ogromno iskustvo je garancija kvaliteta.

Postujemo dogovorene rokove.

Dostava pouzećem, veće količine dovozimo.

Pojedinci i društva, pozovite nas da se dogovorimo.

Posetite nas, sve možete videti!

UDITE U PČELARSTVO NA VELIKA VRATA

SZTR "Medena", Mehovine, 15225 Vladimirci

Tel: 015/518-532, Fax: 015/518-208, Mob: 063/89-50-610

www.radionicamedena.com radionicamedena@yahoo.com

Драгослав Илић Шеш
за говорницом Апимондије
ИРСКА 2005

**СТРУЧНОСТ ГАРАНЦИЈА
КВАЛИТЕТА**

ДРАГОСЛАВ ИЛИЋ ШЕШ
16000 Лесковац, Славка Златановића 35
тел. 016-281-666, моб. 063-42-82-36

CATHE ОСНОВЕ
од стерилизованог воска,
без резидуа,
не крије се и не истекну.

НОВА ТЕХНОЛОГИЈА

ЦЕНА: 1 кг-400 дин
армирани LP са жицом 1 кг-450 дин

ИСПОРУКА МОГУЋА И ПОШТОМ

Етикете за
тегле
самолепљиве
за ливадски
и
багремов
мед

Tegle za med

vuplast

PET

ambalaže

- 300 gr.
- 500 gr.
- 1000 gr.
- 1500 gr.
- 3000 gr.

Gomilji Milanovac, Goruša Vrbava, Kraljevskačka bb.
tel: 032 716 627, faks: 032 720 750, mob: 063 606 818

**100 %
провердне**

37240 Trstenik

Pana Đukića 2/2, p. fah 65
tel/fax: +381 37 714 232,
723 579, 723 561
mob. tel: +381 63 843-8739
e-mail: roj@ptt.yu, www.roj.co.yu

Pčelarska kompanija

• ROJ •

1.01.	LR košnica – standard	33.00
1.02.	LR košnica sa ventilacionom mrežom	35.00
1.03.	DR košnica – standard	38.00
1.04.	DR košnica sa ventilacionom mrežom	40.00
1.05.	DR košnica sa 10 ramova – standard	35.00

3.01.	Vrcaljka 3 rama PVC, ručna	59.00
3.01/1	Vrcaljka 3 rama inox, ručna	95.00
3.02.	Vrcaljka 4 rama Zn, ručna	85.00
3.03.	Vrcaljka 4 rama inox, ručna	115.00
3.06.	Vrcaljka 4 rama inox, električna	247.00
4.14.	Parni topionik za 5 ramova	180.00

NOVO

Proizvodimo po Vašoj narudžbini:

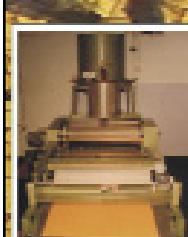
- pakerice, duplikatore i kante za med,
 - ostalu opremu za uspešno pčelarenje
- Obezbeđujemo prevoz do kupaca.

Cene su date bez PDV-a, izražene u evrima i važe na dan isporuke.

Nudimo Vam proizvode, koje su proizveli naši iskusni majstori, od kvalitetnih materijala, uz garanciju kvaliteta, servis, rezervne delove i uputstva za rad.

U ROJ-u sve za pčele i pčelare

PRERADA PČELINJEG VOSKA

- Prezvezučna i pakovljena mliječna osnova za pčele od potpuno sterilizovanog voska
- 100% sastavljen od domaćih krepkih: Pomerajući vlasništvo vlastitog vosača
- Utkup i zamjena voska
- U ponudi takođe sastne osnove

V.I. Starčević Rajko
Miškovački 45, Uzvaranta
Republika Srpska

• Vašim učešće prethodno slatko sato
Od 1.10. do 1.12. varševacko saženje

Garancija za kvalitet!

Tel.: 053/321-223
Mob.: 065/568-325

MALI OGLASI

Prodajem med i polen. Božendić Rajko, Šid.
☎ 022/710-619

MEPOLIS MED. OTKUPLJUJEM PČELINJE PROIZVODE.
☎ 063/316-844, 011/2390-893, 011/3543-116

Papirići za dimljenje protiv varoe — lično ili pouzećem. Filipović — Užice.
☎ 031/513-687, 563-882, 524-172 (u prodavnici),
063/639-424

Povoljno **prodajem** rojeve ili društva, med, košnice, ramove. ☎ 026/221-255, 063/8458-705

Prodajem 100 DB, LR društava pre bagrema, 100 rojeva od 1. juna. Pavlović.
☎ 015/510-241, 063/7561-513

Prodajem u maju rojeve na LR i DB ramovima. Ratko Krneta, Pinosava. ☎ 011/3906-968

Košnice LR, 40 komada, sa pčelama, rojevi u junu. Z. Mladenović. ☎ 011/8232-390, 063/8830-953

Otkupljujemo vosak, cijena četiri evra. Medimpex.
☎ 99 387 55 771-693, 99 387 65 539-301

Prodajem pčelinja društva na LR ramovima, rojeve pčela i med. ☎ 015/662-737, 063/7810-131

Povoljno **prodajem** 4 Fararove košnice sa ramovima. ☎ 011/81-82-040, 011/158-313

Otkupljujem vosak, droždinu (voskovarinu) i sače. Peđa, Leskovac.

☎ 064/613-31-78, 016/281-674

Prodajem Zastavu 435-10, sa 50 AŽ košnica sa pčelama, sve u vrlo dobrom stanju.
☎ 021/431-792

Prodajem PVC matične rešetke, hranilice 2,5 litra, bežalice, bokseze, kaveze, bežalica za leto.
☎ 014/222-700, 064/65-11-500

Prodajem kvalitetna društva i rojeve. BiH
☎ 065/520-326, 065/482-655,
Srbija ☎ 065/2012-903

Prodajem rojeve, društva na DB i LR ramovima, paketne rojeve, selekcionisane matice. Igor. ☎ 063/63-00-29

Knjigu APITERAPIJA od Dr Mladenova i Milenka Radosavovića, nagrađenu zlatom Apimondije, možete naručiti.

☎ 034/316-402, 064/3221-311

Najsavremenije skupljače polena i hvataljke rojeva šaljem pouzećem. Jevđović.
☎ 034/340-785, 063/717-9876

Kompletne rojeve i med **prodajem** neprekidno. Kovačević. ☎ 063/842-61-87, 064/490-44-95

Povoljno **prodajem** 28 LR društava u novoj prikolicici 3 t. ☎ 025/744-061, 064/299-80-55

Prodajem rojeve AŽ Grom, LR. Radovan Kolundžić, Padinska Skela. ☎ 064/613-98-46

Prodajem polen. Hemela Miroslav, Šid. ☎ 022/711-411, 064/4169-447

Knjigu „Darovi košnice – Apiterapijski pristup“ mr Žarka Stepanovića možete naručiti na ☎ 011/595-004, 064/339-7775. Preko 10 knjiga popust 20%.

Prodajem kvalitetne rojeve sa maticama iz 2007. Mića Trailović. ☎ 018/242-157

Osam godina poverenja! Najkvalitetniji i najjeftiniji **eko-dekristalizator meda**. ☎ 022/553-753, 063/563-189

Prodajem 12 komada AŽ košnica bez pčela 10 ramova trodelne na prikolici za putničko vozilo. ☎ 026/512-158

Prodajem petoramne LR rojeve. Goran Čakardić, Lazarevac. ☎ 011/812-04-91, 064/38-32-512

Kamion sa 33 društva, povoljno **prodajem**. Milutin. ☎ 026/732-475, posle 20^h

Prodajem dva pčelarska autobusa sa po 67 košnicama, u odličnom stanju.

☎ 063/104-77-88, 021/64-32-096

Prodajem LR košnice sa zdravim pčelama, FAP Furgon nameštajac, kante za med. ☎ 09936-20-9-766-371, 064/201-64-32

Pčelinjaci Stežik, u saradnji sa centrom za selekciju matica Timomed, nude tokom cele godine matice, rojeve, proizvodna društva. Ljubiša, Kragujevac. ☎ 034/36-11-22, 063/81-83-623

Pčelari zainteresovani za **sušionik polena**, pozovite Jevđovića!
☎ 034/340-785, 063/717-9876

Prodajem: Centrifugu za 12 LR ramova, prohromska; Mlin za šećer. Rabrenović Branko. ☎ 063/268-337

Prikolica 40 AŽ bez pčela, produžena, krevet, vaga, odlična. ☎ 013/512-445

Prodajem polen. Nikola Vorkapić, Kneza Miloša 27A, Šid. ☎ 022/711-021

Prodajem polen. Goran Jovanović, Svetozara Markovića 31, 22240 Šid. ☎ 022/710-538

Prodajem aluminijumski lim za pokrivanje košnica. ☎ 034/370-562, 064/176-02-02

Prodajem (LR košnice, pčelarsku prikolicu „Dubrava“) sa pčelama. ☎ 063/358-431

Na prodaju rojevi na ramovima AŽ Grom i med bagremov. Stojićević, Petrovac na Mlavi. ☎ 012/332-731, 063/74-75-331

Jeftino **prodajem** pčelinjak od 30 košnica, može i pojedinačno. ☎ 022/224-371

Prodajem prikolicu sa pčelama „Dubrava“ Sremska Mitrovica original 48 LR košnica. ☎ 014/61-098, 064/1528-568

Prodajem polen. Stefanović Petar, Šid. ☎ 022/710-453, 064/37-18-015

Prodajem hitno – povoljno 40 pčelinjih društava u LR košnicama. ☎ 023/848-198

Prodajem najsvremenije košnice „Rodna Voja“ sa pčelama. Formiram nove pčelinjake. Injac. ☎ 063/511-824

Prodajem TAM 6500 sa 60 AŽ košnica. ☎ 019/428-211

Prodajem 50 LR košnica, sa 3–3,5 nastavka punih pčela i rojeve (3 ili 5 ramova). ☎ 022/658-780, 063/513-981

Povoljno **prodajem** kvalitetan polen.
☎ 063/556-131

Pčelinjaci Nestor u saradnji sa Timomedom nude tokom cele godine matice i rojeve. Lapovo. ☎ 034/853-912, 034/862-163, 064/43-76-46-9, 064/67-26-92-4

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd

638.1

PCELAR : časopis za pčelarstvo / glavni i odgovorni urednik Rodoljub Živadinović. - God. 1, br. 1. (januar 1898) - . -
Beograd : Savez pčelarskih organizacija Srbije, 1898 - (Lapovo : Kolor pres). - 24 cm
Mesečno

ISSN 0350-431X = Pčelar
COBISS.SR-ID 15913218

Zlatna pčela,
RIOS i
Kraljica meda
žele Vam srećne
Novogodišnje i
Božićne praznike,
kao i mednu i
uspešnu
2007. godinu

Златна пчела

34210 Rača Kragujevačka, Karađorđeva br. 2
tel. 034/752-189, 063/740-19-28, 063/721-05-55

Zatvarač leta Cr-50 din ; Zn-25 din

Četka-130 din.

Žica Cr (0,4) 250/500 – 800 din.kg

AKCIJA! SEZONSKO SNIŽENJE

Kinoska igla za
Presaćivanje larvi
300 din.

Viliška Cr-180 din.

Viliška Zn-130 din.

Američki nož 150 din.

Nož za otklapanje Cr-500 din.

Satna osnova 1kg-400 din.

 EVROTOM

Dimilica 100 Cr (kožni mehur) – 950 din.

- IZRADA I PRODAJA SATNIH OSNOVA
- ZAMENA, OTKUP VOSKA I STAROG SAĆA
- PČELARSKI PRIBOR I OPREMA
- KOZMETIKA I HUMANA MEDICINA
na bazi pčelinjih biljnih aktivnih materija

SRBIJA I CRNA GORA, 22400 RUMA, Kraljevačka 46

Tel/fax: +381 22 479 569, Fax: +381 22 471 675

BOSNA I HERCEGOVINA, BRČKO, Šećenska 12, Tel/fax: +387 49 340 443

BUGARSKA, SOFIJA, Tel/fax: +359 2 84 031 33

e-mail: evrotom@hotmail.com

<http://www.evrotom.com>; <http://www.evrotom.dz>